

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Ali Aydın Akbaş ^(*)

1. Giriş

ABD'nin Büyük Ortadoğu Projesinin önemli unsurlarından birisi olan **Mesud Barzani**, ABD'nin Mart 2003'te Irak'a müdahalesi ile birlikte Ortadoğu'da çok konuşulan bir kişilik haline geldi. Bunda ABD'nin Irak'ta ve Irak'a komşu olan ülkelerde yürüttüğü ve yürütmeyi plânladığı projelerde bir takım roller üstlenmesi temel belirleyici unsur olmuştur.

Osmanlı'nın son dönemlerinde dini bahanelerle adından söz ettirmeye başlayan **Barzani** ailesi, daha sonraki yıllarda dini unsurlarının yanına etnik unsurları da ekleyerek Irak'ın kuzeyini merkez alan bir güç haline gelmiştir. Barzaniciliğin günümüzde Irak'ta ve bölge ülkelerde oynadığı rolün daha iyi anlaşılması amacıyla Barzani ailesinin kısa tarihini incelediğimizde günümüz hakkında hayli ışık tutacak bilgilere ulaşabiliriz.

I. Barzani ailesinin ortaya çıkışı:

Barzani aşiretinin bu ad ile tanınmasına vesile olan **Barzan** kasabası Irak'ın Hakkari'ye çok yakın bir dağ köyüdür. Osmanlı'nın Musul vilâyeti hudutları içerisinde ve 1909'da üçüncü sınıf kaza yapılan **Zibar** nahiyesinin merkezi olan Barzan kasabasının, önem kazanmasını sağlayan ilk aşiret lideri **Mesud**'dur.¹ Barzan kasabası, torun Mesud'un oğlu **Taceddin**'in tasavvufa ilgi duyup buraya bir tekke açması ile ünlendi. Hakkari civarında nüfuzlu bir şeyh olan Nakşibendî şeyhi Seyit Taha, Barzanlı şeyh Tacettin'e Nakşibendiliğin Halidiye ekolu adına icazet vererek onun dergâhının güç kazanmasının yolunu açtı.

Şeyh Tacettin'in oğlu **Abduselâm**, Nakşibendiliğin Halidiye kolunun kurucusu **Mevlâna Halid** ile görüşerek Halid'in halifeliğini aldıktan sonra Barzan bölgesinde nüfuzunu daha da arttırdı. Abduselâm'ın, kimi Kürtçü yazarlarca Osmanlı devleti tarafından idam edildiği iddia edilse de bazı

^(*) 21. Yüz Yıl Türkiye Enstitüsü Terör ve Etnik Sorunlar Araştırmacısı

¹ Radikal, 28 Ağustos 2005, Avni Özgürel "Kuzey Irak ve Barzaniler"

kaynaklar Hakkari yöresinin ünlü Nakşibendi-Halidi ailesi **Nehriler** tarafından öldürüldüğünü belirtir.² Abduselâm'ın yerine Molla Mustafa Barzani'nin babası olan şeyh **Muhammed Barzani** geçti. Silik bir şahsiyet olan Muhammed Barzani 1903'te ölünce yerine oğlu şeyh **II.Abduselâm** geçti.

II.Abduselâm'ın Kürtçülüğün siyasallaşmasında önemli rolü olmuştur. Zira şeyh II.Abduselâm Barzani, **Kürt Teali Cemiyeti**, **Hevi Cemiyeti** ve **Kürdistan Bağımsızlık Cemiyeti** gibi Kürtçü örgütlerle geliştirdiği ilişkilerin yanı sıra **Şeyh Mahmud Berzenci**, **Seyit Abdulkadir Nehri** ve **Simko İsmail** gibi bölgenin önde gelen şeyh ve aşiret reisleri ile de sıkı ilişkiler içerisine girerek **Pan-Kürdist** söylemler geliştirmiştir.

II.Abduselâm Barzani 1907 yılında işbirliğinde olduğu diğer Kürt aşiretleri ve şeyhlerin katılımı ile bir toplantı gerçekleştirip Osmanlı idaresine başkaldırı nitelediği taşıyan bir telgraf göndererek taleplerini dile getirmiştir:

- 1)Kürt bölgelerinde Kürtçe'nin resmi dil olarak kabul edilmesi,
- 2)Eğitimin Kürtçe yapılması,
- 3)Kaymakamların,nahiye müdürlerinin ve diğer memurların Kürtçe'yi iyi derecede bilenlerden tayin edilmesi,
- 4)Devletin dini İslâm olması hasebiyle mahkemelerde verilen hükümlerin İslâm şeriatına uygun olarak verilmesi.³

Telgrafta zikredilen talepler, günümüzde Türkiye'de Kürtçülerin ve PKK terör örgütünün tekrarlayıp durduğu taleplerle örtüşmesi bakımından ilginçtir. Benzer talepler **Molla Mustafa Barzani**'nin Türkiye'ye yönelik faaliyet göstermek üzere 1960'ların başında kurdurduğu yasa dışı **Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi**(T-KDP)'nin tüzüğünde de yerini almıştır.

Abduselâm Barzani'nin halefi olan **Şeyh Ahmet Barzani**'nin dönemi de Türkiye üzerine oynanan emperyalist oyunların desteklendiği bir dönem olmuştur. Osmanlı devletinin Sevr Anlaşması ile parçalanmaya çalışılması Türk İstiklâl Harbi ile engellenmiştir. Barzani ailesinin de yaşadığı **Musul Vilâyeti Sorunu** 1926'ya kadar çözülememiş, ancak bu tarihte Türkiye, Irak lehine Musul Vilâyetindeki egemenlik haklarından vazgeçince o tarihe kadar önce Osmanlı sonra Türkiye Cumhuriyeti halkı kabul edilen Barzani ailesi Irak yurttaşları olmuşlardır.

² Bkz. Martin van Bruinessen, "Ağa,Şeyh,Devlet", İletişim Yayınları Ankara 1996, s.

³ Mesud Barzani, "Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani", s.25

II. Şeyh Said, Şemdinli ve Ağrı isyanlarında Barzani rolü

Lozan Anlaşması, Barzani ailesinin içinde bir ukde kalmasına yol açmıştır. Bugün **Mesud Barzani**, bu ukdeyi çeşitli platformlarda sürekli dile getirmektedir. Kendisinin kaleme aldığı "**Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani**" isimli kitabında "bu uğursuz anlaşmayla birlikte Kürtlere verilen tüm sözler unutuldu, vaatler yerine getirilmedi, dolayısıyla Kürtlerin tüm beklentileri boşa çıktı"⁴ diyerek Sevr özlemini açıklamaktadır.⁵

Ortada Şeyh Said, solunda oğlu Selâhaddin, sağında oğlu Ali Rıza Fırat

Irak Kürdistan Bölgesi Anayasasının giriş bölümünde bulunan bazı ifadeler de Sevr'e atıfta bulunmaktadır;

"..Daha önceden uluslar arası çıkarların kurbanı olarak, ABD Başkanı Wilson'ın 14 ilkesine dayanarak, I.Dünya Savaşı'ndan sonra Osmanlı İmparatorluğunda ayrılan halklara tanınan sel-determinasyon ve kendi irademizle siyasî ve hukukî merkezimizi belirleme hakkından mahrum bırakıldık. 62.,63. ve 64. maddelerinde Kürtlere self-determinasyon hakkını veren

⁴ Mesud Barzani, "**Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani**", Doz yayınları. S.18

⁵ Sevr Anlaşması'nın söz konusu 62.63.ve 64. maddeleri aşağıdaki gibidir:

62.madde: Fırat'ın doğusundan, ileride saptanacak Ermenistan'ın güney sınırının güneyinde ve 27. maddenin II / 2ve 3. fıkralarındaki tanıma uygun olarak saptanan Suriye ve Irak ile Türkiye sınırının kuzeyinde, Kürtlerin sayıca üstün bulunduğu bölgelerin yerel özerkliğini, iş bu anlaşmanın yürürlüğe konulmasından başlayarak altı ay içinde İstanbul'da toplanan ve İngiliz, Fransız ve İtalyan hükümetlerinden her birinin atadığı üç üyeden oluşan bir komisyon hazırlayacaktır. Herhangi bir sorun üzerinde oy birliği oluşmazsa, bu sorun, komisyon üyelerince, bağlı oldukları hükümetlerine götürülecektir. Bu plân, Süryani-Geldaniler ile, bu bölgelerin içindeki öteki etnik ve dinsel azınlıkların korunmasına ilişkin tam güvenceleri de kapsayacaktır; bu amaçla İngiliz, Fransız, İtalyan, İranlı ve Kürt temsilcilerinden oluşan bir komisyon incelemelerde bulunmak ve, iş bu anlaşmalar uyarınca, Türkiye sınırının İran sınırı ile birleşmesi durumlarında, Türkiye sınırında yapılması gerekebilecek düzeltmeleri kararlaştırmak üzere bu yerleri ziyaret edecektir.

63.madde: Osmanlı Hükümeti,62.maddede öngörülen komisyonlardan birinin ya da ötekinin kararlarını, kendisine bildirdiğinden başlayarak üç ay içinde kabul etmeyi ve yürürlüğe koymayı şimdiden yükümlenir.

64.madde: İş bu anlaşmanın yürürlüğe konulmasından bir yıl sonra, 62.maddede belirtilen bölgelerdeki Kürtler, bu bölgelerdeki nüfusun çoğunluğunun Türkiye'den bağımsız olmak istediklerini

1920 Sevr anlaşması,1923 Lozan Anlaşması ile iptal edildi. Milletler Cemiyeti Komisyonu talep edenlerin gerekçelerini reddetti...”⁶

Barzani'ye yakın İnternet sitelerinde mevcut olan anayasa metni, yukarıdaki ifadeler Türk medyasında yer alınca derhal sitelerden kaldırılmıştır. Mesut Barzani'nin Sevr Anlaşması ile ilgili duygu ve düşünceleri, Barzani klanının 1923'den bu yana izlediği Türkiye politikasının temellerini de ortaya koymaktadır. Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Kerkük ve Musul üzerine hesaplar yaptığı bir dönemde patlak veren Şeyh Sait isyanı ile Barzani aşiretinin yakından ilgili olduğu görülmektedir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin Kerkük ve Musul üzerine hesaplar yaptığı bir dönemde patlak veren Şeyh Sait isyanı ile Barzani aşiretinin yakından ilgili olduğu görülmektedir.

Şeyh Sait'in ailesi ve Barzani aşireti Nakşibendiliğin Halidiye ekolünden gelmektedir. Bu özellik her iki ailenin birbiriyle devamlı irtibat halinde olmalarını sağlamıştır. Şeyh Sait, isyan etmeden bir süre önce Muş'ta **Molla Mustafa Barzani, Seyit Abdulkadir ve Şeyh Abdurrahman Şırnakî** ile bir araya gelerek yürütecekleri faaliyetlerin esaslarını kararlaştırmışlardır.⁷ Kürtçülük ile Halidiye Nakşibendiliği arasındaki ilişkinin günümüze kadar devam ettiği görülmektedir. Kürtçülük ve Halidiye Nakşibendiliği

arasındaki iç içe girmiş ilişkiler makalemizin ilerleyen satırlarında ayrı bir bölüm olarak işleneceğinden burada sadece Şeyh Sait isyanındaki rolü ile yetinilecektir.

1925 ve 1927 yılındaki **Şemdinli İsyancıları** da Barzani aşiretine yakın akraba aşiretler tarafından desteklenmiştir.⁸ 1930 yılında çıkan **Ağrı İsyanı** sırasında Türk askerinin isyan bölgesi üzerindeki baskıyı artırdığı bir dönemde isyanın ele başı olan **Hoybuncular** Ahmet Barzani'den yardım iste-

kanıtlayarak Milletler Cemiyeti Konseyine başvururlarsa ve konsey de bu nüfusun bu bağımsızlığa yetenekli olduğu görüşüne varırsa ve bu öğütlemeye(tavsiyeye) ve bu bölgeler üzerinde bütün haklarından ve sıfatlarından vazgeçmeyi şimdiden yükümlenir.Bu vazgeçmenin ayrıntıları başlıca Müttefik devletlerle Türkiye arasında yapılacak özel sözleşmeye konu olacaktır. Bu vazgeçme gerçekleşirse ve gerçekleşeceği zaman, Kürdistan'ın şimdiye dek Musul ilinde kalmış kesiminde oturan Kürtlerin,bu bağımsız Kürt devletine kendi istekleri ile katılmalarına,başlıca Müttefik devletlerce hiçbir karşı çıkışta bulunulmayacaktır. (İbrahim Sadi Öztürk, Mondros, Sevr, Lozan Anlaşmaları, s.55-56)

⁶ Hasan Celal Güzel, "İşte diyaloga hazırlandığınız Barzani'nin gerçek yüzü", Radikal, 22.2.2007

⁷ Mesud Barzani, "Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani", s.27

⁸ "MİT'in Hakkari analizi", Milliyet, 17.13.2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

diler. Ahmet Barzani de **Molla Mustafa Barzani** önderliğinde 500 kişiyi Oramar (Hakkari) yöresine göndererek buralarda karışıklıklar çıkarılmasını sağladı.⁹ Türk askerinin gücünün zayıflatılmasını sağlamak amaçlı bu harekâta nispeten başarılı olunmuş, Türk askerinin bu bölgeye kuvvet kaydırılması sağlanarak Ağrı İsyanı'nın uzamasına vesile olunmuştur. Barzani'nin Türkiye'yi arkadan vurma faaliyetlerine rağmen 1932-33'de Türkiye'ye sığındığı zaman 11 ay ülkemizde kalmasına izin verilmiştir.

Molla Mustafa Barzani

Barzanilerin Türkiye üzerindeki faaliyetleri II. Dünya savaşı döneminde azalma eğilimi gösterse de 1946'da kurulan **Mahabat Cumhuriyeti** sonrasında faaliyetler çıkışa geçerek 1961'den sonra Türkiye'de, **Irak Kürdistan Demokrat Partisi**'nin uzantısı olacak şekilde faaliyet gösterecek olan **Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi**'nin kurulmasına kadar varmıştır

III. Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi

Molla Mustafa Barzani'nin Türkiye'de “**Truva Atı**” olarak kullanılmaya üzere kurduğu bu yasa dışı oluşumun Türkiye'de gerçek anlamda programlı, örgütlü ve yaygın siyasî Kürtçülüğün tohumlarının atılmasına aracılık etmesi bakımından son derece iyi incelenip analiz edilmesi gerekmektedir. İlk çekirdek kadrosu “**Kürdistan Demokrat Mesullüğü**” adı altında Silopi'de kurulmuştur.¹⁰ 1961 anayasasının getirdiği özgürlüklerden de yararlanarak faaliyetlerine hız veren bu oluşum 1965 yılından itibaren I-KDP ile ilişkilerine hız vererek, I-KDP modelinde illegal olarak teşkilatlanmaya başlamıştır. Irak'ın kuzeyine sınır olan il ve ilçelerde daha etkili olarak teşkilatlanan T-KDP, Molla Mustafa Barzani'nin kontrolünde Irak'ın kuzeyindeki politbürodan yönetiliyordu.

1965 yılında, Siverekli feodal bir aileden gelen, avukat **Faik Bucak** genel sekreterliğe getirilirken Barzani ile olan ilişkileri de belli esaslara bağlanıyordu.¹¹ Yön ve **Dicle-Fırat** adlı dergilerde Barzani'yi destekler nitelikte

⁹ M. Sirac Bilgin, "Barzani", Do Yayınevi, İstanbul, s. 35

¹⁰ Dr. İ.Ethem Gürsel, "Kürtçülük Gerçeği", s.73

¹¹ Dr. Nihat Ali Özcan, "PKK Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi", s.19

Ali Aydın Akbaş

Avukat Faik Bucak

yazılar yayınlanarak Barzaniciliğin yaygınlık kazanması sağlandı. Feodal bağların ve Halidiye Nakşibendiliğinin etkisi ile hızla yayılan Barzanicilik akımı Türkiye'de bir hayli etkili olmaya başlamıştı.

Barzanici akımın Türkiye-Irak sınırı boyunca yerleşmiş olan aşiretler dolayısıyla sınıra yakın illerde etkili tabana sahip olduğu görülür. Bunda Barzani ile akraba aşiretlerin etkisi kadar, sınır ticareti ve tarikat bağları da etkili olmuştur. Barzanici olan aşiret mensupları sınırı kolayca geçip Barzani peşmergeleri kanalı ile kaçak ticareti yapabilmekteydiler. Aşiretler üzerindeki etkisi o kadar fazlaydı ki 1970 yılı içerisinde Türkiye'deki **İspirti** aşireti ile **Jirki** aşiretlerinin Silopi'deki çatışmalarından sonra aşiretlerin bu tür kavgalarını önlemek amacıyla Barzani kaynaklı girişimlerde bulunulmuştur.¹²

T-KDP mensupları kendilerini hep Irak'taki aynı adlı partinin bir parçası ve uzantısı olarak sayagelmışlerdir. Barzani'ye yakın olmak, ondan emirler alabilmek, bu parti mensupları için gurur kaynağı idi.¹³ Öyle ki Doğu ve Güneydoğu'da **Demokrat Parti** saflarında siyaset yapan Kürtçüler duvarlara Demokrat Parti'ye ait sloganları yazdıktan sonra ayrıca “**Biji** (yaşasın) **Barzani**” sloganını da yazmayı ihmal etmemektedirler.¹⁴

T-KDP'nin ilk genel sekreteri **Faik Bucak**'ın Şanlıurfa'da suikast sonucunda öldürülmesinden sonra oluşumun başına geçen **Sait Elçi** ile örgütün etkili bir üyesi olan **Sait Kırmızıtoprak** arasında gizli bir liderlik mücadelesi vardı. Bu iki isim arasındaki mücadelenin arkasında o dönem Ortadoğu'da üstünlük mücadelesi veren ABD ve Sovyetler Birliği bulunmaktadır. S. Kırmızıtoprak Sovyetler Birliği'ne daha yakın iken, S. Elçi ise Barzani'nin ABD'ye yakınlaşması nedeniyle ABD'ye daha yakın görünmektedir. S. Kırmızıtoprak, S. Elçi'yi Irak'ın kuzeyindeki örgüte ait bir kampta öldürünce; bir süre sonra kendisi de Barzani tarafından öldürtülmüştür. Aslında Ortadoğu genelinde Kürtçülük mücadelelerinin arkasında uluslar arası güçlerin olduğu sıkça görülen bir durumdur. Kürtçü-bölücü hareketler: Kürtçü kabul edilen ilk isyan olan **Şeyh Ubeydullah Nehrî Hareketi**'nden bu yana her zaman uluslar arası güçlerle koyun koyuna olmuşlardır. Kürtçü literatürde “**İki Saitler Olayı**” denilen söz konusu olay da bu zincirin halkalarından birisidir.

¹² İ. E. Gürsel, "a.g.e.", s.83

¹³ M. S. Bilgin, "a.g.e.", s.347,

¹⁴ <http://www.bilgin.nu/about.php>

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Molla Mustafa Barzani, oğlu Mesud Barzani'nin şimdi yaptığı gibi, Batılı ülkelerin yayınladığı haritalarla Türkiye'yi hedef olarak gösteriyordu.

12 Mart 1971 Muhtırası'ndan sonra T-KDP üyesi 30 kişi tutuklanmış ve haklarında kovuşturma yapılmıştır.¹⁵ Barzaniciliğin, Türkiye'de Kürtçülüğün tohumlarını programlı bir biçimde atılmasına hizmet eden kolu T-KDP'den sonra Kürtçü akımlar; yöntem,ideoloji,zamanlama ya da hangi dış mihraklarla birlikte hareket edecekleri konusunda zaman zaman ayrılığa düşseler de siyaset kulvarında her zaman var olmuşlardır.

T-KDP'den ayrılan komünist Kürtçülerce **Türkiye Kürdistan Demokrat Partisi** olarak kurulup daha sonra **Devrimci Doğu Kültür Ocağı** adını alan Kürtçü-bölücü akımın da zaman zaman Barzani ile ilişkileri olduğu görülür. Öyle ki Ekim 1970'de Kerkük ile ilgili yapılan referandum için bu akımın mensupları Kerkük'te yaşayan Türkmenlerin Barzani lehine oy kullanmaları için propaganda faaliyetlerine bile girişmişleridir.¹⁶ Yine T-KDP'nin dağılmasından sonra Irak'ta Barzani'ye sığınan Kürtçü gruplarca kurulan **Kürdistan Ulusal Kurtuluşu(KUK)** örgütü de Barzani'yi desteklemekteydi.¹⁷

¹⁵ İ. E. Gürsel, "a.g.e.", s.84

¹⁶ "a.g.e.", s.105

¹⁷ Michael M. Gunther, "The Kurdish Problem in Turkey", s.398'den aktaran Abdulhalık Çay, Kürt Dosyası, s.443

Komünist olan KUK daha sonraki yıllarda Barzani ile olan bağlarını koparmıştır. Bu oluşum T-KDP'nin Sait Elçi'ye yakın olan taraftarlarınca kurulmuştu. T-KDP'nin S. Kırmızıtoprak'a bağlı olan ardılları ise **Devrimci Demokratlar** adıyla örgütlenerek Kürtçü gruplar arasında bir hayli etkili olmuşlardır ki 1978 yılında en az 40 şube ve 50 bin üyeye sahip oldukları görülmektedir.¹⁸

IV. PKK Sonrasında Türkiye'de Barzanicilik

1990'lı yılların başında iyice zayıflayan Barzani hareketi bitme noktasında iken, imdada Türkiye yetişmiş ve PKK'ya karşı etkili olsun diye maddî destek dahil her türlü yardımı esirgememiştir.

Barzanici oluşumlar, 12 Eylül 1980 darbesinin ardından etkisini iyice yitirmiştir. Daha sonraki süreçte ise PKK yandaşlarınca sindirilerek iyice pasifize edilmişlerdir. Bu etkilere **Kürdistan Yurtseverler Birliği** lideri **Celâl Talabani**'nin Irak'ın kuzeyinde yeni bir otorite olarak ortaya çıkması gibi yerel sorunlar ile Irak-İran savaşı, ABD-SSCB mücadelesinin yöntem değiştirmesi gibi etkenler de eklenince Barzanici hareket kendi sorunları ile uğ-raşmaktan Türkiye'ye müdahalelerde bulunmaya fırsat bulamamıştır.

1990'lı yılların başında iyice zayıflayan Barzani hareketi bitme noktasında iken, imdada Türkiye yetişmiş ve **PKK**'ya karşı etkili olsun diye maddî destek dahil her türlü yardımı esirgememiştir. Ancak bu yanlış politika PKK'nın sonunu getirmek şöyle dursun PKK'nın Irak'ın kuzeyinde daha etkili hale gelmesi ile sonuçlanmıştır. Yardımlar o seviyeye gelmiştir ki Türkiye Cumhuriyeti PKK'nın yayın organı **Med TV**'ye alternatif oluşturabilir düşüncesi ile **Kürdistan TV**'nin kurulmasına Ankara destek sağlamıştır. Ne var ki Ankara'nın desteği ile kurulan Kürdistan TV gün gelecek PKK lider kadrosundan **Murat Karayılan** canlı yayınlara katılıp PKK propagandası yapar hale gelecektir.

V. ABD'nin Irak'ı İşgali Sonrasında Türkiye'de Barzanicilik

Çekiç Güç'ün bölgeye yerleşmesi ile iyice koruma altına alınan Barzani aşireti, bu tarihten itibaren ABD ile sıkı ilişkiler içerisine girmiş ve ABD'nin Irak'taki plânlarının bir parçası haline gelmiştir. Mart 2003'te ABD'nin Irak'a ikinci kez müdahalesi ile de artık ABD'nin bölgedeki müttefiki konumuna yükselmiştir.

¹⁸ Martin van Bruinessen, "**Kürdistan Üzerine Yazılar**", İletişim yayınevi, s.349,

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Kerkük merkezli Kürdistan hesapları yapan Mesud Barzani, bu hesaplar çerçevesinde Irak'a komşu devletler üzerinde operasyonlar yaparak hareket sahasını rahatlatmak istemektedir. İşte bu hesapların en başında ise Türkiye gelmektedir. Türkiye üzerinde geçmişten gelen bir tabanı bulunan Barzani farklı alanlar üzerinden Türkiye'ye karşı operasyonlar uygulamaktadır. Bu operasyonların temel unsurlarını şöyle sıralandırabiliriz :

- V.1. Siyasî faaliyetler
- V.2. Ekonomik faaliyetler.
- V.3.. Nüfuz faaliyetleri
- V.4. Dinî faaliyetler

V.1. SİYASİ FAALİYETLER

Mesud Barzani, Türkiye'de siyasal taban oluşturma politikası izlemektedir. Kimisi Marksist-Leninist kökenden, kimisi Nakşibendi kökenden, kimisi de feodal kökenden gelen siyasî oluşumların birleştiği ortak noktalar Barzani yandaşlığı ve **Pan-Kürdist** faaliyetler olmaktadır. Aşağıda bu faaliyetler/unsurlar teker teker incelenmiştir.

V.1.1 HAK-PAR

Bu oluşumlar içerisinde en çok ön plânda olan **Şeyh Sait**'in de torunu olan **Abdumelik Fırat** öncülüğünde kurulan **Hak ve Özgürlükler Hareketi**(HAK-PAR) gelmektedir. A. Fırat, bugün molla Mustafa Barzani'nin oğlu Mesud Barzani ile işbirliği içerisinde. Zaman zaman bir araya gelen ikilinin birçok ortak özelliği bulunmaktadır. Dedesi geçmişte Türkiye'ye isyan edince molla Mustafa Barzani'nin desteğini alan A. Fırat, günümüzde **Büyük Kürdistan** hesapları yapan Mesud Barzani'nin Türkiye'deki en yakın müttefiki durumundadır. Her ikisi de Nakşibendiliğin Halidiye ekolüne mensuptur.

Bu birlikteliğin arkasında yatan en önemli sebeplerden birisi de şüphesiz ekonomik menfaatler olmaktadır. Bugün Irak'ın kuzeyinde iş yapan onlarca müteahhidin uğrak noktasının HAK-PAR binaları olduğu, HAK-PAR'lılarca referans verilen şirketlerin Irak'ın kuzeyinde daha rahat iş bulduğu yaygın olan bir iddiadır. Komünist 'Rızgariciler'i, 'Özgürlük Yolu'cuları ve Nakşibendi şeyhlerini bir araya getiren temel etkenin dayanak noktası da bu olsa gerek.

Kerkük merkezli Kürdistan hesapları yapan Mesud Barzani, bu hesaplar çerçevesinde Irak'a komşu devletler üzerinde operasyonlar yaparak hareket sahasını rahatlatmak istemektedir.

Bugün HAK-PAR'ın başında **Sertaç Bucak**'ın bulunması da oldukça manidardır. 1961'de kurulan yasadışı Türkiye Kürdistan Partisi'nin ilk sekreteri olan Faik Bucak'ın oğlu Sertaç Bucak babasının bıraktığı yerden, Barzani yanlısı politikaları sürdürmektedir. S. Bucak'ın bir söyleşideki ifadeleri HAK-PAR'ın Pan-Kürdist faaliyetlerini ortaya koymaktadır.¹⁹ Barzani'nin Türkiye karşıtı söylemlerinin temelinde de, bu ve benzeri oluşumlar sayesinde oluşturduğu alt yapı bulunmaktadır.

HAK-PAR Mayıs 2006'da Diyarbakır'da "**Kürdüm. Tarafım, Talep Ediyorum**" sloganı ile bir imza kampanyası başlatmış, bu kampanya sonunda toplanan imzalar önce AB Ankara temsilciliğine, arkasından da TBMM'ye sunulmuştur.

HAK-PAR'ın en son faaliyetlerinden birisi de 20 Mart 2007'de Diyarbakır'da bir düğün salonunda PKK'nın bütün tehditlerine rağmen gerçekleştirdiği Nevruz etkinliğidir. Avrupa'da faaliyet gösteren **Kürdistan Dernekler Birliği (KOM-KAR)**'nin finansörlüğünde ve HAK-PAR'ın organizatörlüğünde gerçekleştirilen bu etkinlik, Diyarbakır Valiliği izin verseydi İstasyon Meydanı'nda açık havada yapılacaktı. Bu da gösteriyor ki, Barzanici taban artık böyle organizasyonlar düzenleyebilecek kadar yer etmiş durumdadır.

HAK-PAR ile ilgili bir ayrıntı da, bu partinin tüzüğü ile I-KDP'nin tüzüklerinin bir birine çok benzemesidir. Bunu partinin yönetici konumunda bulunanlar da itiraf etmektedirler. HAK-PAR Mayıs 2006'da Diyarbakır'da "**Kürdüm. Tarafım, Talep Ediyorum**" sloganı ile bir imza kampanyası başlatmış, bu kampanya sonunda toplanan imzalar önce AB Ankara temsilciliğine, arkasından da TBMM'ye sunulmuştur. Kampanyanın temel amacını "Türkiye'de yaşayan Kürtlerin demokratik ve insanî haklarını, federal çözüme dayalı olarak idarî ve siyasî güvence altına alınmasını sağlamak" olarak açıklamışlardır.

HAK-PAR'ın söylemlerinden birisi de "PKK'nın kanlı ve kirli bir olu-

¹⁹ Neşe Düzel, "Sertaç Bucak, söyleşi", Radikal, 5.2.2007

Sertaç Bucak: Eğer Ankara sahip çıkmazsa, Kürt sorununu çözemezse, Kürtleri şimdiye kadarki bu tavırla yönetmeye kalkarsa Kürtler yönünü Erbil'e döneceklerdir. Çünkü insanlar, Erbil'dekilerin ekonomik, siyasî ve sosyal durumlarına bakıp "onlar da Kürt, biz de Kürt'üz; peki biz niye böyleyiz, onlar niye böyle?" dediklerinde Erbil çekim merkezi olacaktır onlar için.

Neşe Düzel: Kürtlerin yüzünü Erbil'e dönmesi, Kuzey Irak'la birleşmek istemeleri değil midir?

Sertaç Bucak: Aynen öyledir... Bu işin gideceği yer orasıdır...

Neşe Düzel: Türkiye ile Kuzey Irak'taki Kürt devleti ciddi bir çatışma çıkarsa buradaki Kürtler ne yapar sizce?

Sertaç Bucak: Güven sıfıra iner, ve Kürtler ciddi demokratik muhalefet yaparlar. Yani sivil itaatsizlik yaparız. Çocuklarımızı okula göndermeyiz., yolları, askerlerin önünü keseriz.

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

şum olduğu, izlediği şiddet yönteminin hedefe ulaşmada başarı getiremeyeceği ancak; Irak'ın kuzeyinde devlet oluşumu bakımından hayli kazanımlar elde eden Barzani hareketinin izlediği yolun izlenmesi ve bu kazanımların desteklenerek iş birliğine gidilmesi gerektiği” söylemidir. Bu son derece ustaca hazırlanmış bir psikolojik harekât taktiği ile teröre destek vermeyen, şiddeti onaylamayan kitlelerin Barzani saflarına itilmesi amaçlanmaktadır.

V.1.2. T-KDP'nin Yeni Versiyonu: KDP-Bakur(Kuzey)

Barzaniciliğin Türkiye'de kök salmasında başat rol oynayan T-KDP'nin 1990'lı yılların başında yeniden canlandırılması yolunda ilk adımlar 1992 yılında atıldı. Rızgari, Ala Rızgari, Ulusal Birlik Platformu, Yekbun, Kawa ve PSK gibi bölücü-Kürtçü örgütler bir araya gelip eylem birliği protokolü imzalayarak **KDP-Hevgirtin**(Birleşik Kürdistan Demokrat Partisi) adını aldılar.¹³ Nisan 1993'te PKK terör örgütü ile protokol imzalayan örgüt, 6-13 Kasım 1994'te I-KDP önderliğinde Irak'ın kuzeyinde Dohuk yakınındaki Zavita kampında yapılan ikinci kongrede **KDP-Bakur** adını aldı.²⁰ Örgütün yeni adının verilmesinde siyasî coğrafya tanımlanması yapılarak aslında gerçek mesaj da böylece verilmiş oluyor. Çünkü bu Kuzey tanımlamasının Güneyi de olacaktı şüphesiz ve parçalar birleşince de sözde Büyük Kürdistan'a ulaşılmış olacaktır.

KDP-Bakur'a Sersink-2 adlı kamp yeri I-KDP tarafından tahsis edilmiştir. Kampın açılışına Neçirvan Barzani, I-KDP istihbarat örgütünün başkanı Ali Sincari gibi önde gelen KDP sorumluları katılmıştır. Neçirvan Barzani kampın ihtiyacı olan malzeme ve araçları temin etmiştir. KDP-Bakur'a verilen destek bunlarla da bitmiyor. Mesud Barzani örgütün ayakta kalabilmesi için Irak'ın kuzeyinde bir petrol sahasının işletmesini vermiştir. Örgüt ayrıca Türkiye'de kurduduğu paravan şirketler aracılığı ile kaçak petrolün yurt içine sokularak pazarlanması işlemini de üstlenmiş durumdadır. Bu faaliyetlerden elde edilen gelirler de örgütsel etkinliklerde kullanılıyor.²¹ Irak sınırına yakın il ve ilçelerle Diyarbakır, Batman, Gaziantep ve Mardin gibi illerde taban bulup faaliyet yürütmeye başlayan KDP-Bakur'un ismi Şemdinli olaylarında da geçmiştir. Olayların meydana geliş şekli ve olay sonrasında meydana gelen gelişmeler bu yönde ciddi ipuçları vermekte.

Şemdinli ve civarında çok sayıda taraftar bulunan örgüt, bu ilişkileri üye-

²⁰ Kırmızı Çizgi, “Barzani destekli PDK-Bakur Şemdinli'nin neresinde”, Aralık 2005

²¹ Kırmızı Çizgi, “Barzani destekli PDK-Bakur Şemdinli'nin neresinde”, Aralık 2005

Ali Aydın Akbaş

Olaylar Yüksekova'ya sıçradı: 3 ölü

Şemdinli'deki olayları protesto eden grup polisle çatıştı. Sokağa çıkma yasağı gelebilir

YÜKSEKOVA'DA Şemdinli olaylarını protesto eden 3 bin kişilik gruba polis müdahale etti. Çıkan çatışmada 3 kişi öldü, 4'ü polis 10 kişi yaralandı. Göstericiler 2 panzeri devirip sağlık ocağını ateşe verdiler. Çatışmalarda yüzlerce işyeri ve bina tahrip olurken halk evlerine kapandı. Silah seslerinin kesilmediği ilçede sokağa çıkma yasağı ilan edilebilir. >> 147

Milliyet
16/11/2005

Haftanın Yüksekova'da dün Filistin sokaklarını andıran görüntüler vardı. Göstericilerin devirdiği panzerlerden birinde yaralanan polisin durumunun ağır olduğu öğrenildi.

rinden Türkiye'ye yönelik olarak bu olaylarda aktif rol oynamıştır. Şemdinli olaylarından bir hafta önce Erbil'de KDP,KYB ve PKK'nın üst düzey sorumlularının da katılımıyla düzenlenen “**Bağımsız Kürdistan Konferansı**”nda Irak'a komşu olan İran,Suriye ve Türkiye'de sözde federal Kürt bölgelerinin alt yapılarının nasıl gerçekleştirilebileceği tartışıldı. Yine olayların hemen öncesinde Mesud Barzani ABD'ye, İngiltere'ye, Almanya'ya, İtalya'ya gidip buralarda üst düzey görüşmeler yaptı. Bu gelişmelerin hemen ertesinde Şemdinli ve Yüksekova'daki olaylar meydana geldi.²²

O dönemde HAK-PAR genel başkanı olan A. Fırat'ın Şemdinli olayları ile ilgili olarak “Şemdinli olayları PKK ve derin devletin ortaklaşa tezgâhladığı” yönündeki açıklamalarda bulunması da şüpheleri bu örgüt üzerine çekmektedir. Açıklamalara bakacak olursak, olaylar ile ilgili iki sorumlu arasından birisini seçeceğiz; PKK ya da derin devlet. Kamuoyu da böylece Barzani'nin olaylarda etkisi olabileceği ihtimalini de gözden kaçırmış olacaktır. Ayrıca Şemdinli'deki 5 askerin şehit olduğu en büyük patlamada kullanılan aracın, trafikteki kayıtlarına göre son sahibi olarak görünen şahsın Irak'ın kuzeyinde Barzani'nin yanında görüldüğünün iddia edilmesi de 'puzzle' daki kareleri tamamlıyor.²³

KDP-Bakur örgütü programında Türkiye'deki diğer federasyoncu olu-

²² Haftalık Dergisi, Ercan Çitlioğlu, “Şemdinli'de olayların başlamasından iki dakika sonra Roj TV nasıl canlı yayına geçti”, 25.Kasım.2005- 1.Aralık.2005, sayı 138/2005, s.23-24

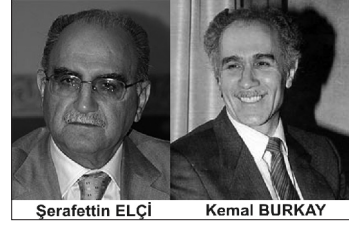
²³ Sabah, 24 Şubat 2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

şumlar gibi; Türkiye'de her türlü siyasî, kültürel, sosyal ve ekonomik hakları elde ettikten sonra self-determinasyon(kendi kaderini tayin etme) hakkını kullanmayı amaçladığını belirtmektedir.²⁴ KDP-Bakur'un Başkanlık Konseyi sorumlusu ve bir dönem Mesud Barzani'nin tercümanı olan **Rojhat Amedi** “**biz ulusların kendi kaderini tayin etme hakkı çerçevesinde, federatif çözümü uygun görüyoruz**” diyerek amaçlarını açıklamaktadır.²⁵

V.1.3. Barzani Yanlısı Diğer Oluşumlar

Şerafettin Elçi tarafından 2006 yılının sonlarında kurulan **Katılımcı Demokrasi Partisi**(KADEP) de HAK-PAR'cılarla aynı yöntem ve söylemleri kullanmaktadır. Federasyoncu bir politika izleyen KADEP de Barzanici pastadan pay kapmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'de daha çok Marksist sol ağırlıklı bir tabanı olan Rızgari ve Ala Rızgari mensupları 8 Ekim 2005 ve 10 Aralık 2005 tarihlerinde Diyarbakır'da bir araya gelerek faaliyetlerinin temel esaslarını belirlediler. Toplantılar sonunda aldıkları kararlarda “Kuzey Irak'ta olup bitenler umut verici. Barzani siyasî anlamda belki bugüne kadar benimsediğimiz bir isim ya da portre değildi. Ama kabul edelim ki yaptığı işler,verdiği mücadele onun yanında yer almak için geçerli gerekçelerdir. Bu düşünce ışığında hem Barzani ile ilişkilerimizi sıklaştırmalıyız; hem de onu desteklemeliyiz”²⁶ diyerek açıkça Barzani saflarında olduklarını ilân etmişlerdir.

Yasadışı **Türkiye Sosyalist Kürdistan Partisi** lideri **Kemal Burkay** ve taraftarları da Barzani cephesinde yer almaktadırlar. Irak'ın kuzeyinde önemli oranda ekonomik faaliyetlerde bilinen Burkay ve yakınları, önce federasyon daha sonrasında ise Barzani ile birleşme yanlısı bir politika izlemektedirler.

²⁴ Tempo, “**Barzani Türkiye'ye KDP-Bakur örgütü ile sızacak**”, 15 Mart 2007

²⁵ Tempo, “**Barzani Türkiye'ye KDP-Bakur örgütü ile sızacak**”, 15 Mart 2007. Rojhat Amedi hakkında ayrıca Güneydoğu'da sınıra yakın yerlerdeki düğün ve nişan törenlerinde Mesud Barzani adına altın gönderdiğine dair iddialar da mevcuttur. Bkz,Vedat Yenerer, Yeniçağ, “**Almanya'nın PKK ve PJAK sevgisi**”, 2-6-2006

²⁶ Tempo, “**Eski tüfek Kürtlerin dönüşü**”, 3.2.2006

V.1.4 Barzani Yanlısı Dernekler

Kürt Kültürünü Araştırma Vakfı(Kürt-Kav): Merkezi İstanbul'da bulunan ve Şerafettin Elçi'nin de yöneticisi olduğu Kürt-Kav, Barzani yanlısı Pan-Kürdist çalışmaları ile ön plâna çıkmaktadır. Türkiye'den Irak'ın kuzeyindeki üniversitelere öğrenci gönderilmesi iddiaları ile ön plânı çıkan oluşum,yayın organlarında öğrenci kabul edecek olan üniversitelerin şartnameleri ve iletişim adreslerini yayınlayarak öğrencileri Irak'ın kuzeyindeki üniversitelere gitmeleri yolunda teşvik ve davet etmektedir. Söz konusu vakıf kültürel unsurları bir birinden oldukça farklı olan Irak'ın kuzeyi ile Güneydoğu'yu bir birbirine benzetmek yolundaki çalışmaları ile de ön plâna çıkmaktadır.

Kürt-Der: Kamuoyunda daha çok Diyarbakır temsilcisi **İbrahim Güçlü**'nün sivri açıklamaları ve faaliyetleri ile adını duyuran bu dernek de Barzani yanlısı ve federasyoncu cephede yer almaktadır. Eski Rızgaricilerin ağırlıkta olduğu dernek yöneticileri PKK şiddetine karşı açıklamalar yapmakta ama diğer söylemlerinde PKK'lılardan daha şovenist ve ırkçı ifadeler kullanmaktadırlar.

Ahmet Hani Derneği ve Çıra Kültür ve Sanat Derneği gibi fazla tabanı bulunmayan oluşumlar da Barzani yanlısı faaliyetlerde yer almaktadırlar. Adı geçen oluşumlar 31 Mart 2007'de Diyarbakır'da bir düğün salonunda ölümünün 28.yıl dönümü dolayısıyla **Molla Mustafa Barzani**'yi anmak için etkinlik düzenlemişler;ancak emniyet güçleri izin vermeyince basın açıklaması yapmakla yetinmişlerdir. Grup, Barzani yanlısı sloganlar attıktan sonra dağılmıştır. Bunlar ve benzeri oluşumların çoğu Irak'ın kuzeyinde Barzani bölgesinde ticarî işleri olan şahıslar tarafından finanse ve organize edilmektedirler.

Bu siyasî parti,dernek ve vakıfların dışında ayrıca bireysel olarak Barzanicilik yapmakta olan siyasî kişilikler mevcuttur. Bunların başında eski Cizre Belediye Başkanı ve milletvekili **Seyit Haşim Haşimi** çekmektedir. Dini bağlantıları da bulunan Haşimi, sık sık Barzani ile bir araya gelerek görüş alışverişinde bulunmaktadır.²⁷ Irak'ın kuzeyi ile ilgili olarak sık sık basın yayın

²⁷ Milliyet,10.6.2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

organlarında boy gösteren Haşimi'ye göre Güneydoğu Anadolu bölgesinde geleceği "**seküler Kürt gruplarıyla dindar Kürt grupları arasındaki gelişmeler**" belirleyecektir.²⁸

Güneydoğu'daki ve Irak'ın kuzeyindeki gelişmeleri yakından takip eden ve bizzat gelişmelerin içerisinde bulunan Haşimi'nin bu tespiti üzerinde dikkatle durulması gereken bir husus. Çünkü görülmektedir ki Barzanici akım PKK'nın yeterince söz sahibi olmadığı/olmadığı "**dindar Kürtler**" arasında kendine yer bulmak çabasıdır. Yine Haşimi'nin tespitine göre Barzanicilik, Türkiye-Irak sınırı boyunca çok hakim durumdadır..²⁹ **Haşim Haşimi hakkında AKP ile Barzani arasında arabuluculuk yaptığı yönünde iddialar da bulunmaktadır.**

1 Mart Tezkeresi sürecinde Barzani'nin TBMM'de 70 civarında kendinde yakın milletvekili olduğunu beyan etmesinden sonra Güneydoğu kökenli milletvekillerinden, birkaç cılız ses dışında herhangi bir itiraz gelmediğine göre Barzanici lobi Türkiye'de bir hayli yol almış demektir. AKP'deki Güneydoğu kökenli milletvekillerinin söz sahiplerinden birisi olan **İhsan Arslan**, Barzani ile ilgili "**Irak'ta en sağlam partnerimizin Barzani olduğuna inanıyorum**"; Kerkük ile ilgili olarak da "**Bizim bir kere Irak'ın içişlerine karışmaya hakkımız yok**"³⁰ diyerek olaylara nasıl baktığını açıkça belirtiyordu. Oysa aynı milletvekili, Barzani'nin Türkiye'nin iç işlerine müdahale etmesi ya da kendi seçim bölgesi olan Diyarbakır ile ilgili beyanlarına en ufak bir tepki vermeyerek safını belli etmektedir.

Özetle; Türkiye'de Barzani yanlısı faaliyetlerde bulunan siyasî parti, dernek ve vakıf gibi oluşumların tamamına yakını Barzani yönetim bölgesindeki ekonomik ranttan nemalanmaktadırlar. Mesela Barzani yanlısı söylemleri ile ön plâna çıkan **Mehdi Zana**, **Kemal Burkay** ile **Şerafettin Elçi**'nin oğlu **Renas Elçi**'nin ve T-KDP'nin bir zamanlar yöneticiliğini yapmış olan

AKP'deki Güneydoğu kökenli milletvekillerinin söz sahiplerinden birisi olan İhsan Arslan, Barzani ile ilgili "Irak'ta en sağlam partnerimizin Barzani olduğuna inanıyorum"; Kerkük ile ilgili olarak da "Bizim bir kere Irak'ın içişlerine karışmaya hakkımız yok" diyerek olaylara nasıl baktığını açıkça belirtiyordu.

²⁸ Nokta, 7-14 Aralık 2006

²⁹ Devrim Sevimay- "**Haşim Haşimi söyleşi**", Vatan, "Pazartesi Röportajları", 12.9.2005

³⁰ Devrim Sevimay- "**İhsan Arslan söyleşi**", Vatan, "Pazartesi röportajları", 8.8.2005

Derviş Akgül'ün oğlu Azad Akgül'ün Irak'ta inşaat ve taşımacılık şirketleri mevcuttur.

V.2 DTP-PKK Çizgisinden Barzani'ye Doğru Hareketlilik

Irak'ı işgal eden ABD, plânın diğer parçalarının uygulanmasında kendine en uygun ortak olarak Mesud Barzani'yi görmektedir. Plânın parçası olarak Irak'a komşu olan bölgelerde yaşamakta olan Kürtler, Barzani önderliğinde bir araya getirilmek istenmekte ve bu amaçla Barzani'nin çekim alanına itilmektedir. Türkiye'ye yönelik olarak da PKK üzerinden çeşitli operasyonlar uygulanmakta, PKK'ya karşı oldukça hoşgörülü bir siyaset gütmekte olan Mesud Barzani diğer yandan da Türkiye'de kendine bir siyasî taban oluşturmaktan da geri durmamaktadır.

PKK'lıların her türlü lojistik desteğini sağlayan Barzani, bu hareketi ile Türkiye'de bulunan PKK'lıların sempatisini toplamaktadır.

Irak'ın kuzeyindeki kamplarda ve buralara yakın köylerde barınan PKK'lıların her türlü lojistik desteğini sağlayan Barzani, bu hareketi ile Türkiye'de bulunan PKK'lıların sempatisini toplamaktadır. Sık sık sözde Kürt sorunu ile ilgili beyanlar vermekte ve bu beyanlarında sözde Kürt sorununun siyasî süreçle çözüleceğini, PKK'lılara genel af çıkarılması gerektiğini vurgulayarak bir taşla bir çok kuş vurmanın hesap-

larını yapmaktadır. Barzani böylelikle hem Irak'ın kuzeyinde kendisine sorun olabilecek silahlı bir güç olan PKK'dan kurtulacak, hem Türkiye'de bulunan PKK yandaşlarını kendi tarafına bu şekilde çok kolayca çekebilecek, hem de PKK içerisinde bulunan yaklaşık 1500 dolayındaki Irak'lı teröristten kurtularak onları kendi saflarında, peşmerge olarak değerlendirme imkânına kavuşacaktır.

Nitekim, PKK'nın saflarından kaçmayı başaran örgüt üyeleri Barzani denetimindeki bölgelere geçerek Barzani'nin himayesi altına girmek sureti ile hem canlarını kurtarmaktadırlar hem de Barzani tarafından maaşa bağlanmaktadır. PKK, örgütten kaçanlar hakkında infaz kararı çıkarmıştır; ancak PKK'lılar peşmerge olduktan sonra artık dokunulmazlık kazanmaktadır.³¹

Bu çerçevede örgütten firar eden PKK'lıların Irak'a sığınmalarına kolaylık getirmek amacıyla Kürt Bölgesi Parlamentosunca hazırlanan sözde Kürdistan anayasasında “**sığınma hakkı talep edenlerin iade edilmeyeceği**”

³¹ Anadolu Ajansı, “Bir Teröristin İtirafı”, 12.5.2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

ne” dair madde konulmuştur. Bu madde ile PKK'lılara kolayca sığınma hakkı tanınıp Irak kimliği verilebilecektir. Çünkü bir süre önce güvenlik birimlerince hazırlanıp devletin zirvesine sunulan rapora göre “Barzani yönetiminin bazı PKK'lı teröristlere pasaport vererek ülkemize giriş çıkışlarda bu pasaportları kullanmasına imkân sağladığı” belirtilmektedir. Mesud Barzani kendisinden sığınma hakkı talep eden teröristleri “Türkiye'deki Kürtler üzerinde olumsuz sonuçlar yaratacağı” gerekçesi ile iade etmeyip denetimi altındaki yerleşim merkezlerine yerleştirmektedir.³² Yerleştirilen teröristler eğitimden geçirildikten sonra I-KDP silahlı güçlerinde aktif olarak görev alabiliyorlar.

I-KDP peşmergelerine katılıp da burada üst düzey görevlere getirilen PKK'lılar da bulunmaktadır. Peşmerge özel kuvvetler komutanlığını yapan Aziz Veysi, Musul'da bulunan peşmergelerin komutanı Hişyar Söyler adlı teröristler bunlardan bazılarıdır. Irak'ın kuzeyinde A. Öcalan'ın yakalandığı 1999 yılından bugüne kadar PKK'dan kaçan 7 bin civarında terörist bulunuyor bunların 2 bin civarındaki kısmı I-KDP ve I-KYB peşmerge güçlerinde görev almış durumdadır. Bush'un "yeni Irak stratejisi" çerçevesinde Bağdat'a gönderilen peşmerge tugayında 500 civarında PKK'lı bulunduğu iddia edilmektedir.³³ PKK'da kaçanları bu şekilde himaye eden Barzani bu yolla, onların Türkiye'deki ailelerini de kazanma stratejisi uyguluyor.

“Barzani yönetiminin bazı PKK'lı teröristlere pasaport vererek ülkemize giriş çıkışlarda bu pasaportları kullanmasına imkân sağladığı” belirtilmektedir.

V.3 PKK Barzani'nin Artan Etkisinden Korkup Eylemlerini Yeniden Başlattı

Siyasallaşma stratejisi gereği eylemsizlik içerisinde bulunan terör örgütü PKK, Barzani'nin hem militanları hem de Türkiye'deki yandaşları üzerinde artan etkinliğini fark ederek şiddet eylemlerini yeniden başlatmaya karar verdi. PKK bu hamlesi ile kendini yeniden muhatap olarak dayatmayı hedeflemektedir. Ama ne var ki terör örgütünün bu hamlesi de Barzanici akımların işine yaradı. Zira bu adım, PKK'nın izlediği şiddet yöntemini eleş-

³² Sabah, “PKK'lılar Kuzey Irak'a Sığınıyor”, 1.3.2006. Nitekim aynı habere göre; 10 yıl PKK'da aktif görev aldıktan sonra örgütten kaçarak KDP güçlerine sığınan S.K adlı terörist, muhabire 2 yıl önce dağdan indim, I-KDP'ye başvurup yeni kimliğimi aldım ve Dohuk'a yerleştirdim” demektedir.

³³ Sabah, “Eski PKK'lılar Bağdat'a paralı asker oluyor”, 13.2.2007

tirerek Barzani'nin izlediği politikanın desteklenmesi gerektiğini ifade eden söz konusu akımlar için bulunmaz bir propaganda malzemesi idi ve oldukça etkili bir şekilde kullanılmıştır. Yıllardır PKK nezdinde Apo'yu Genelkurmay'ın ajanı, hain, Kürtleri Türkleştirmekle,³⁴ İmralı'dan derin devletin yönlendirmesi ile örgütü yönetmekle³⁵ suçlayanlar PKK'nın kanlı iç yüzünü tekrar gündeme getirerek kitlelerin dikkatini Barzani'nin üzerinde yoğunlaştırmayı amaçladılar. Bunda da oldukça başarılı oldukları söylenebilir.

DTP kongresi sonucunda partinin ideolojik kanadını temsil ettiği kabul edilen ve "**Apocu kanat**" olarak adlandırılan gurup; feodal ağırlıklı, Barzani ile ilişkileri geliştirme taraftarı kanada yenilerek kısmen tasfiye edildi.

Bir tarafta Washington, Londra, Roma, Berlin gibi Batı başkentlerinde hüsnü kabul gören, âdeta devlet başkanı gibi ağırlanan Mesud Barzani bulunurken; diğer tarafta kanlı bir maziye sahip olan terör örgütü ve onun lideri bulunmaktaydı. Barzani yanlıları ekonomik unsurları da çok iyi kullanarak kitlelerin bütün dikkatini Mesud Barzani'nin üzerine çekmeyi başardılar. Olayın bu duruma gelmesinde, ona bir misyon yükleyen ABD'nin yanı sıra ülkemizin tutarsız politika üreten hatta politika bile üretmez halde olan yöneticileri ve yürütülmekte olan psikolojik operasyonun en önemli ayağı olan basının rolü de oldukça fazladır.

Yakın bir zaman önce PKK-DTP çizgisindeki Apocu kanat, Barzaniciliğin son zamanlarda ivme kazanması üzerine DTP'yi olağanüstü kongreye götürdü. Yapılan kongre sonucunda partinin ideolojik kanadını temsil ettiği kabul edilen ve "**Apocu kanat**" olarak adlandırılan gurup; feodal ağırlıklı, Barzani ile ilişkileri geliştirme taraftarı kanada yenilerek kısmen tasfiye edildi.

DTP'nin bağımsız adaylarla genel seçimlere girmesi projesi de tasfiye operasyonunun en önemli parçalarından birisi olarak ortaya atılmıştır. Bu plâna göre DTP'nin önümüzdeki seçimlere bağımsız adaylarla girerek 20 civarında milletvekili çıkarması hedeflenmektedir. Bu şekilde TBMM'de temsil edilecek DTP'de etkili lider adayları çıkarılarak Öcalan'ın yerine ikame edilecek ve bu yeni lider ile DTP, artık kitlelerin yönünü Irak'ın kuzeyine yönelterek, buraya monte edilmesi sürecinde başrolü üstlenecektir. Nitekim bir süre önce Öcalan'a yakınlığı ile bilinen **Ali Kemal Özcan** ve arkadaşları

³⁴ Taha Akyol, "Kürtçü harekette büyük bölünme", Milliyet, 22.9.2005

³⁵ Neşe Düzel, "Sertaç Bucak", söyleşi, Radikal, 5.3.2007

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

"Öcalan Barzani devleti için **"Küçük İsrail"** diyor fakat avukatları bunu dışarıya yansıtmıyorlar, "ABD Apo'nun karşısına **Leyla Zana** ve PKK tarafından öldürülen **Hikmet Fidan**'ı çıkarmayı plânlıyordu,³⁶ diyerek ABD'nin Barzani'yi ön plâna çıkarmayı hedefleyen plânlarını deşifre ediyorlardı. Ne yazık ki bu iddialar Türk basını tarafından ısrarla gözden kaçırılıyordu ve öldürülen Hikmet Fidan için çarşaf çarşaf yayınlar yapılıyordu.

ABD'nin son hamlesi ise Güneydoğu'da yakın zamanlarda yapılan baro seçimlerine kadar müdahale ederek Barzani ile işbirliğine yakın olan isimlerin seçilmesini sağlamak oldu. ABD'nin Adana konsolosu Eric Green bölge turuna çıkarak DTP il başkanları başta olmak üzere sivil toplum örgütleri ile bir takım görüşmelerde bulunmuştur. Bu geziler sırasında Eric Green, sivil toplum örgütleri ve siyasî parti yöneticilerinden Barzani ile ilişkilerini güçlendirilmesi konusunda adımlar atmalarını isteyerek³⁷ ABD'nin Türkiye'deki Kürtçü kitleleri Barzani'ye monte etme amacında olduğunu bir kez daha gözler önüne sermiştir.

Hemen hemen aynı günlerde bölgenin nabzını tutan CHP milletvekilleri de açıkladıkları raporda ,ABD'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da nüfuz arttırmaya çalıştığını ve bu yolda ilerlemeler kaydettiğini ifade etmişlerdir.

V.4 DTP Diyarbakır İl Başkanının Çıkışı

Güneydoğu'da Barzanicilik hızla nüfuz bulurken,Diyarbakır DTP il başkanı **Hilmi Aydoğdu**, "**Kerkük'e yapılacak saldırıyı Diyarbakır'a yapılmış kabul ederiz**" diyerek,vatandaşı olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ne ve parçası olduğu Türk milletine baş kaldırarak meydan okudu. Bu söylemin arkasında yatan mesaj şu idi; "Ben Türkiye Cumhuriyeti devletinin egemenliğini tanımıyorum, kafamızda oluşturduğumuz bir **Büyük Kürdistan** var ve biz de bu devletin parçasıyız, bu devletin sınırları Diyarbakır'dan Kerkük'e kadar uzanmaktadır. Bu yüzden Kerkük'e müdahalenize karşıyız."

Hilmi Aydoğdu'nun açıklamalarını yorumlayan **Sırrı Sakık**, Pan-Kürdist, ve ırkçı bir yaklaşım sergileyerek "buradaki Kürtlerle oradaki Kürtlerin

³⁶ Güler Kömürcü,Akşam, "Neler Oluyor",19.8.2005,Arslan Bulut'tan naklen

³⁷ Murat Arısoy,Aydınlık,s.32,18.3.2007

kan bağı ve gen bağı var"³⁸ diyebilmektedir. Açıklamaları değerlendiren federasyoncu ve ırkçı politika izleyenlerin başında gelenlerden KADEP genel başkanı Şerafettin Elçi hayalindeki Büyük Kürdistan'ı ele veriyor. "**Kürtleri birleştiren en az 5 bin yıllık tarihi, coğrafi, kültürel, sosyal, kardeşlik bağları var, seksen yıl önce çizilen siyasî sınırlar Kürtlerin yürek bağlarını koparamamıştır.**" diyerek âdeta Türkiye Cumhuriyeti ile hiçbir bağı olmadığını, sınırları tanımadığını ilân etmekte.

DTP il başkanının söylemlerinin hemen ardından Diyarbakır'daki Nevruz mitinginde konuşma yapan **Leyla Zana** da Pan-Kürdist söylemler kullanılarak "**Kürtlerin üç yoldaşı var; birincisi Celal Talabani, ikincisi Mesud Barzani, üçüncüsü Abdullah Öcalan'dır**"³⁹ dedi. PKK-DTP çizgisindeki ideolojik Öcalancı kanatla arası pek de iyi olmayan Zana bu açıklamalarıyla PKK-DTP çizgisinde Öcalan hegemonyasının iyice erozyona uğrayarak Barzani-Talabani ikilisinin de bir güç haline geldiğini ilân etmiş oluyordu.

Barzani'nin son günlerde, "**Türkiye Kerkük'e müdahale ederse biz de Diyarbakır'a müdahale ederiz**" demesinin altında yatan nedenlerin en başında PKK-DTP çizgisindeki bu yeni eğilim gelmektedir. Mesud Barzani bu son açıklamalarıyla birden çok mesaj vermeyi hedeflemiştir. Bu mesajlar:

1. Türkiye'de yaşamakta olan Kürtlere; "Sizin koruyucunuz benim. Türkiye olan mücadelede sizlere ihtiyacım var, hazır olun."

2. Büyük Kürdistan devletini kurmayı hedefliyorum. Bu devletin kuzeydeki sınırı Diyarbakır'dan başlar güneydeki Kerkük'e kadar uzanır.

3. Türkiye'ye; Irak'a müdahalede bulunursan ben de senin sınırlarını tartışmaya açarım.

4. Irak devletine; Irak'ın kuzeyinde benim sözüm geçer, Kerkük için gerekirse çatışırım.

Türkiye Cumhuriyeti açısından Barzani'yi gördüğü bu rüyadan uyandırmak çok zor bir olay değil ama bunu gerçekleştirecek siyasî irade maalesef

³⁸ Tempo, 1.4.2007

³⁹ Akşam, 22.3.2007

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

mevcut değildir. Yakın zaman kadar Barzani ile görüşmeye can atanların varlığı da bu irade yoksunluğunun en bariz kanıtıdır.

V.5 Kürdistan Belediyeler Birliği

Türkiye'nin Güneydoğusu ile Irak'ın kuzeyini birbirine monte edilmesi amacıyla doğrultusunda alttan alta yürütülen çalışmaların birisi de sözde **Kürdistan Belediyeler Birliği**'nin kurulmasıdır. Bu amaçla önceleri her iki tarafta kendi bölgelerinde örgütlenerek birliğin zeminine uygun alt yapı hazırlama çalışmalarına koyuldu. Bu amaçla peşmergelerce, Irak'ın kuzeyinde en küçük yerleşim merkezlerinde dahi Kürt belediyeleri oluşturuldu. Bu belediyeler kendi aralarında bir araya gelerek belediye birlikleri oluşturdular. İki tarafın belediyeleri de merkezi Hollanda'da bulunan **Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)** ve merkezi Fransa'da bulunan **Dünya Birleşik Kentler Fe-derasyonu (FMCU)** nezdinde bulunarak üye olma girişiminde bulunmuşlardır.

Plânın daha sonraki aşamasında “**tamamen insanî gerekçeler**” öne sürülerek sınır ötesinde belediyelerle “**kardeş belediye**” benzeri adımlarla Uluslar arası Yerel Yönetimler Birliği (IULA)'nin Doğu Akdeniz ve Ortadoğu Bölge Temsilciliği (IULA-EMME) nezdinde **Kürdistan Belediyeler Birliği** oluşturulmak istenmektedir.⁴⁰

VI. EKONOMİK FAALİYETLER

Mesud Barzani'nin Türkiye'ye yönelik faaliyetlerinde kullandığı en etkili silahların başında ticarî ve ekonomik faaliyetler gelmektedir. Barzani tarafından sürdürülen ekonomik faaliyetlerin amacı bir yandan Irak'ın Kuze-

KUZUY İRAKLI LİDER BARZANI'DEN TÜRKİYE'YE MESAJ

'KÜRDİSTAN'A ALIŞIN'

Barzani, "Kürtler bağımsız olma hakkına sahip. Türkler, İranlılar ve Araplar bunu konuşmanın ayıp ve tehdit olmadığını anlamalı" dedi

'Büyükant bölgedeki zorlukları iyi bilir!'

KÜREY İrak'taki Kürt Bölgesel Yönetimi Başkanı Mesud Barzani, NTV televizyonuna örneği açıkladığı yeni. Öncelikle Genel Kurul may Başkanı Büyükanıt'ın "PKK'ya destek veriyolar" sözlerine değinen Barzani, "PKK'ya silah sağladığımıza dair kanıt varsa açıkla. Kürdistan bölgesindeki zorlukları iyi bilir. PKK ile ilgili kanıtıya gelince mi beklemeli" diye konuştu.

Yakın ya da uzak gelecekte...

BAGIŞE bir yandan Kürtlerin doğal hakları olduğunu belirten Barzani şöyle devam etti: "Bu tabii ki hem Kürtler hem de komşularımız için kalkınmanın şartıdır. Kürtler bağımsızlık hakkına sahip. Çevre emelleri yakın ya da uzak gelecekte olsa da bu fikirle alakalıdır..." >>> 10'de

Milliyet 27/02/2007

⁴⁰ Uğur Yıldırım, Aydınlik, 1.2.2004

yinde kurulması hedeflenen Kürdistan'ın ekonomik alt yapısını oluşturmak, öte yandan dönemin Ankara'daki Amerikan Büyükelçisi Pearson tarafından tek bir ekonomik bölge olarak ilan edilen Güneydoğu Anadolu ve Kuzey Irak bölgelerini ekonomik olarak bütünleştirmektir.⁴¹

Bu çerçevede **Barzani** (ve **Talabani**) **Mersin Serbest Ticaret Bölgesi**'ni Türkiye'de kurdukları 170'in üzerindeki firma ile hem kendi kişisel servetlerini artırmak hem Irak'ın kuzeyinde etkin bir ekonomik yapı kurabilmek için kullanmaktadırlar. Mersin Serbest Ticaret Bölgesi ve **Habur** sınır kapısı Barzani'nin dünyaya açılışını temsil etmektedir. Barzani, Kuzey Irak'ta oluşan pazarı ise Türkiye'de Barzanici bir iş lobisi oluşturmak amacı ile çok etkili bir şekilde kullanmaktadır.

Barzani (ve Talabani)
Mersin Serbest Ticaret
bölgesini Türkiye'de
kurdukları 170'in üzerin-
deki firma ile hem kendi
kişisel servetlerini artır-
mak hem Irak'ın kuze-
yinde etkin bir ekonomik
yapı kurabilmek için kul-
lanmaktadırlar.

Barzani'nin yanına çekmek istediği Kürt kökenli işadamlarına Irak'ın kuzeyinde ihaleler verilmektedir. İhalelerin politikleşmiş niteliği Leyla Zana'nın Barzani'yi ihaleler için teşekkür etmek için ziyaret etmesinden de anlaşılabilir.⁴² Irak'ın kuzeyinde oluşan yeni yatırım alanları Güneydoğu Anadolu'dan işçi kayışı içinde önemli bir faktör olmaya başlamıştır. Nüfusu 264 bin olan Siirt ilinden bile Irak'ın kuzeyinde 500 kişinin çalıştığı düşünülür ise bu sayının hiç küçümsenmemesi gerektiği ortaya çıkacaktır.⁴³

Gelinen noktada “**aşiret reisi**” denilen Barzani Türkiye'den daha etkili psikolojik operasyonlar yapmaktadır. Irak'ın kuzeyi ile iş yapan firmalar ve şahıslar üzerinden Türkiye'nin içine uzanabilmektedir. Bunda şüphesiz medyada ele geçirdiği tetikçileri aracılığı ile, “Türkiye'nin Irak'ın kuzeyi ile çok önemli ticarî ve ekonomik ilişkiler geliştirdiği ve bu ilişkilerin Türkiye'ye çok fazla avantajlar getirdiği” yolunda belli merkezler tarafından yapılan propagandanın da etkisi çok fazladır. Aynı merkezler de çok iyi bilmektedir ki, bu ilişkiler Irak için vazgeçilemez ama Türkiye için tercih edilebilir ilişkilerdir. Türkiye'nin Irak'ın kuzeyi üzerindeki en önemli/ doğrudan etkili olacak baskı aracı Türk ordusu değil; Türk ekonomisidir.⁴⁴ Yine

⁴¹ Pearson bu konuşmayı 17 Temmuz 2003'de Türkiye Mütteahhitler Birliğinde yapmıştır.

⁴² Sabah, 26 Nisan 2006

⁴³ Siirt Mücadele gazetesi, 5 Mart 2007

⁴⁴ Ümit Özdağ, “**Kerkük krizi ve Türkiye'nin Kuzey Irak Politikası**”, 21. Yüzyıl Dergisi, s.26, Ocak-Şubat-Mart-2007

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

aynı merkezlerce bilinen fakat göz ardı edilen gerçeklerden birisi de Barzani yönetiminin Türkiye'ye yönelik olarak 20 milyar doları bulduğu iddia edilen akaryakıt, sigara, kaçak çay, pirinç, şeker, deri, silah, canlı hayvan, eroin, uyuşturucu, insan kaçakçılığı v.b. organize işlerin baş aktörü olduğu gerçeğidir.

Eline geçirdiği bu kozlar sayesinde Irak'ta sağladığı rant karşılığında Türkiye'de kendine yakın gazeteci, sivil toplum örgütü ve siyasetçiyi istediği gibi yönlendirebilmektedir. Bu unsurlar sayesinde ki Barzani Türkiye'de bir hayli etkili olan bir lobiye sahip olabilmıştır. Türkiye'nin kendisine sağladığı ekonomik imkânlar sayesinde sermaye transferi yoluyla gün geçtikçe daha da palazlanan bir **Kürtçü burjuvazi** oluşturulmaktadır. O kadar ki Kürtçü burjuvazinin medyada gizli patronluk yaptığı; Antalya, Mersin ve Muğla gibi merkezlerde turizm sektöründe söz sahibi bir konuma geldiği; pirinç ve şeker piyasasında faaliyet gösteren Diyarbakır merkezli bir firmaya bir takım avantajlar sağladığı ve hatta para piyasalarında manipülatif operasyonlar yaptığı iddiaları sık sık gündeme gelmektedir.⁴⁵

Türkiye'nin Güneydoğusu ile Irak'ın Kuzeyi arasında ekonomik ilişkileri yoğunlaştırarak tek bir ekonomik bölge haline getirmek ABD'nin de oldukça fazla arzuladığı ve çaba sarf ettiği hedeflerden birisidir. Bir dönem ABD'nin Ankara Büyükelçiliğini de yapan **Robert Pearson** "**Anadolu'nun güneyi ve doğusu ile Irak'ın kuzeyini ele alırsanız tek bir ekonomik bölge olduğuna görürsünüz**"⁴⁶ açıklamalarının altında yatan gerçek ABD'nin hedefinin en bariz delilidir. Yine Gaziantep'te yapılması plânlanan ve organizasyon hazırlıkları yapılan "**Uluslar arası Bağdat Fuarı**"nın son anda Diyarbakır'a alınması da iktidarı ellerinde bulunduran Kürtçü milletvekilleri ve ABD'nin çabaları sonucunda gerçekleşmiştir. Halbuki Gaziantep ile Diyarbakır arasındaki sanayileşme ve ticaret olanakları, Gaziantep lehine olarak kıyaslanamayacak derecede fazladır. Bu tür etkinlikler ile iki ülke arasında tek bir ekonomik bölge inşa edilmek istenmektedir.

⁴⁵ Güler Kömürçü, "**İşte Barzani'nin Gizli Ekibi**", Akşam, 10.4.2007

⁴⁶ Hürriyet, 20.7.2003

VI.1 Barzani-Kaçakçılık İlişkisi

Barzani yönetimi Türkiye'ye yönelik olarak sınır kaçakçılığına göz yumduğu gibi yönetimi altındaki tesislerde sadece Türkiye'ye yönelik olarak kaçak ürünlerin üretimine de destek vermektedir. Türkiye-Irak sınırına komşu olan yerleşim merkezlerinde yaşamakta olan binlerce vatan- daş,sınırın öte yakasındaki akraba aşiretler ve Barzani peşmergeleri aracılığı ile sınır ticareti yapıyor. Irak'ta devletin subvanse ettiği yağ, şeker, çay ve pi- rinç ile Türkiye üzerinden Irak'a gümrüksüz bir şekilde giden tütün,oradaki sigara fabrikalarında işlendikten sonra Şemdinli üzerinden Güneydoğu'ya dağıtılıyor. Yine aynı bölgede binlerce insan da katırlarla dağlardan mazot kaçakçılığı yapıyor. Anlayacağımız bölge halkı biraz da Irak'tan, Barzani'den geçinmiş oluyor.⁴⁷ Bu kaçakçılık, bölge insanlarında Barzani'ye bağımlılık yaratmaktadır.

Barzani kontrolünde Türkiye'ye yönelik kaçakçılık faaliyetlerini şöyle sıralayabiliriz:

VI.1.1 Akaryakıt Kaçakçılığı

İskenderun'da rafine edilerek Habur üzerinden Irak'a sevk edilen ma- zot Irak'ın kuzeyinde,Türkiye sınırına 3040 km uzaklıkta bulunan merkez- lerde katkı maddeleri eklenerek tekrar Türkiye'ye yönlendiriliyor.⁴⁸ Bu yolla Türkiye'ye sokulan mazotlar iç piyasada satılmaktadır. Öyle ki Güneydoğu'- da bazı yollar üzerinde galonlarla mazot satılabilmekte hatta devletin dene- timinde bulunan benzinliklerde bile satılmaktadır. Benzinliğe girdiğinizde “**kaçak mazot almak istiyorum**” dediğinizde sizi kaçak mazot satılan pompaya sevk edebilmektedirler.

TBMM'de kurulan “**Akaryakıt Kaçakçılığını Araştırma Komisyo- nu**” Güneydoğu ağırlıklı olarak yürüttüğü araştırmaların sonucunda bir rap- or hazırladı. Raporun 60 bin sayfa,8 klasör,22 koli tutması da olayın boyut- larını gözler önüne sermesi bakımından dikkat çekicidir. Söz konusu komis- yonun başkanı Vahit Kiler Irak'ın kuzeyi ile yapılan akaryakıt ticaretinden Türkiye'nin kaybının 7 milyar dolar olduğunu beyan etmiştir. Bu ticaretten para kazananlar ise Barzani ailesi ve PKK'lılar olmaktadır.⁴⁹

⁴⁷ Mehmet Faraç, “Güneydoğu'da Barzanicilik Yükseliyor mu?”, Cumhuriyet, 5.5.2005

⁴⁸ Emin Pazarıcı, “Güneydoğu Notları”, Bugün, 29.1.2007

⁴⁹ Güler Kömürçü, Akşam, 18.11.2005.Komisyon başkanı Vahit Kiler'in şu ifadesi oldukça düşündürücüdür: “Biz tüm bu büyük suça adı karışanları isim isim listeleyip açıkladık,hayat riski altında araştırmalarımızı tamamladık;bundan sonrası da bu ülkenin savcılarının,hakimlerinin ve sokaktaki vatandaşın takip gücüne,sorumluluğuna kalmıştır.” Bu ifadelerden de anlaşıldığı üzere

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Sınırdan yasadışı yollarla getirilen akaryakıttan **PKK** terör örgütü %10 kar payı almaktadır. Barzani'nin Türkiye'ye yönelik olarak kurduğunu **KDP-Bakur** örgütünün finanse edilmesi amacıyla Irak'ın kuzeyinde bazı petrol işletmelerinin denetiminin de söz konusu örgüte tahsis edildiği istihbarat raporlarına yansımıştır.⁵⁰

Akaryakıt kaçakçılığı artık katır sırtında sınır kaçakçılığı olmaktan çıkmış resmi belgeler üzerinde oynamalar yapılarak gümrük kapıları yoluyla yapılabılır hale gelmiştir. Bütün bunlar iddia olmaktan öte TBMM Akaryakıt Kaçakçılığı Komisyonu'nun raporlarına girmiş gerçeklerdir. Sadece 2000 yılında I-KDP'nin mazot ürünlerinde çeşitli vergi kalemlerinden 166,5 milyon dolar kazandığı⁵¹ göz önünde bulundurulursa işin boyutlarının ne derece vahim olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Sınırdan yasadışı yollarla getirilen akaryakıttan **PKK** terör örgütü %10 kar payı almaktadır.

VI.1.2 Sigara Kaçakçılığı

Kaçak sigara alanında uluslar arası bir şebeke kuran Barzani Bulgaristan'dan topladıkları üçüncü sınıf tütünleri Türkiye üzerinden Irak'ın kuzeyine sevk etmekte. Irak'ın kuzeyinde Barzani'nin yakınlarıncı kurulan sigara fabrikalarında yıkanıp, paketlenip, üzerine tanınmış yabancı ve yerli sigara markaları yazılarak tekrar Türkiye'ye gönderilerek piyasaya sunulmaktadır. Tekel Genel Müdürlüğünün kayıtlarına göre son yıllarda Güneydoğuda badrollü sigara satışlarında %50 civarında düşüş görülmektedir. Bu düşüş Irak'a komşu olan il ve ilçelerde çok daha fazla olmaktadır.

Gümrükler Baş Müfettişliği'nce yapılan araştırmalar sonucunda çok ilginç bağlantılara ulaşılmış; fakat üzerine fazla gidilmemiştir. Söz konusu rapora göre Irak'ın kuzeyinde iki tane sigara fabrikası bulunmaktadır. Olayı daha ilginç kılan ise bu fabrikaların her türlü malzeme ihtiyacının Mersin Serbest Bölgesinde faaliyet gösteren Barzani şirketleri üzerinde Irak'ın kuzeyine ulaştırılması. Bu malzemeler arasında sigara kâğıdından tutun da teknik malzemelere kadar her şey bulunmakta. Raporda olayla alakalı şirket isimleri ve bunların bağlantılarına da yer verilmiştir.⁵² Mesud Barzani her şeyini ülkemiz üzerinden tedarik ederek kurduğu bu fabrikalarda ürettiği sigaraları çok çeşitli yollardan ülkemize sokarak milyon dolarlar kazanmaktadır.

bir takım maddi menfaatler karşılığında Barzani çetesi devletin üst kademelerince kollanmaktadır. Konuyla ilgili ayrıca bakınız, 19.2.2007, Yenicağ, CHP Adana milletvekili Tacidar Seyhan'ın açıklamaları

⁵⁰ Kırmızı Çizgi, Aralık 2005, s.36.39

⁵¹ Ahmet Erhan Çelik, "Barzani'ye Ödenen Türk Vergisi", Tempo, 1.6.2006,s.22

⁵² Aytunç Erkin, Aydınlık, 13.11.2005, s.10-11 ve Hakan Güven, Aksiyon, 2.5.2005

Irak'ın kuzeyinde üretilen sigaralar Şemdinli'ye yakın sınır bölgelerinden katır sırtında ülkemize sevk edilmektedir. Her bir katırın 700 dolarlık mal taşıdığından hareket edersek bunun ciddi bir gelir kaynağı olduğu daha iyi anlaşılır. Katırlarla yapılan sevkiyatlardan PKK da kurduğu ” **gümrük**”-ler aracılığı ile %10 vergi almaktadır. PKK terör örgütü tarafından “**gümrükçü**” olarak adlandırılan sorumlular gelip geçenlerden malın cinsine göre vergi almaktalar. İşin maddi kazancı o boyutlara varmış ki örgüt buraya adam dayandıramamaktadır; bölgede bir süre kalan teröristler topladıkları paralarla birlikte firar etmektedirler.⁵³ Katır sırtında yapılan bu kaçakçılık sayesinde Barzani bölge genelinde bir ekmek kapısı olarak görülmekte ve bu, Barzani'ye itibar kazandırmaktadır.

Mesud Barzani her şeyi-
ni ülkemiz üzerinden te-
darik ederek kurduğu bu
fabrikalarda ürettiği sigaraları çok çeşitli yollar-
dan ülkemize sokarak
milyon dolarları
kazanmaktadır.

Kaçak sigarada ikinci bir yöntem gümrük kapılarının kullanılarak uygulanmaktadır. kazancı çok daha fazla olduğu için en çok tercih edilen yöntem bu olmaktadır. Buna göre Barzani yandaşlarınca paravan şirketler kurularak yapılan “**yatay satış**” olarak adlandırılan yöntemle göre Türkiye'ye deniz yoluyla gelen kaçak ve sahte sigaralar Mersin Serbest Bölgesinde farklı beyan edilmekte ya da paravan şirketlere satılmış olarak gösterilmekte. Depolarda olması gereken sigaralar da bu suretle piyasaya sürülmüş olmakta. Yatay satış yöntemi, tütünde de uygulanmaktadır.

Dubai'deki bir şirkete gönderilmek üzere faturalandırılan tütünler uluslararası sulara el değiştirerek yeniden Mersin Serbest Bölgesine sokularak hile ile Irak'ın kuzeyine gönderilmekte.⁵⁴ Bu yöntemle bir konteyner sigaradan kazanılan net kazancın bir milyon dolar civarında olması, daha önceden uyuşturucu işi yapan kişileri bile bu sektöre sevk etmiştir.

Kaçak sigarada uygulanan üçüncü bir yöntem olarak ise gümrük muafiyetinden yararlanılarak yapılan kaçakçılık karşımıza çıkmakta. Yasaya göre, yurt dışına giriş çıkış yapan her yolcunun yanında bulunduracağı 20 paket (bir karton) sigara vergiden muaf tutuluyor. Uygulamada ise bu üç kartona kadar idare edilebiliyor. Hiç bir cezaî yaptırım bulunmayan bu yöntem, yöre halkı tarafından oldukça fazla rağbet edilen bir iş haline getirilmiştir.

⁵³ Saygı Öztürk, Gözcü, 31.3.2006. Hatta bu sorumlu gümrükçülerden birisinin paralarla birlikte örgütten kaçarak, Barzani'nin yanına sığındığı iddia edilmektedir.

⁵⁴ Hakan Güven, Aksiyon, 2.5.2005, “Kaçak Sigarada Barzani Tekeli”

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Sigara kaçakçılığında kullanılan bir diğer yöntem de, çok eskiden beri kullanılan yöntemdir. Bu yöntemde sigaralar araçların "zula" tabir edilen yerlerine yerleştirilerek ülkeye sokulmaktadır. Bu yöntemle ülkeye sokulan sigara miktarının

yılda 50 milyon paketi bulunduğu göz önünde bulundurulursa, bu işten ne derece kazançlar elde edildiği daha iyi anlaşılacaktır. Zira yukarıda zikredilen yöntemlerle ülkemize sokulan sigaranın miktarı, Türkiye genelinde satılan sigaranın %10'una tekabül etmektedir.

Sigara kaçakçılığının bu derece yoğun olmasının temel sebeplerinden birisi de bu suçun cezaî yaptırımlarının yetersiz olmasıdır. Kaçak sigara işi ile uğraştığı tespit edilen kişiler, mevcut yasalara göre malî suçlar kapsamında değerlendirildiği için, genellikle para cezası ile cezalandırılmakta; nadiren de hapis cezasına çarptırılmaktadırlar. Yüksek meblâğlarda kazanç elde edilen bu işin karşılığında verilen para cezalarının caydırıcı olamayacağı da aşîkârdır.

Türkiye'ye yasadışı yollardan sokulan sigaralar, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde bir çok şehirde seyyar satıcılar vasıtasıyla piyasaya sürülmektedir. Şehirlerin ana caddelerinde kaldırımlara kurulan tezgâhlarla yapılan bu satışa, ne yazık ki her hangi bir işlem uygulanmamaktadır. Bu tür organize işlerin tamamının bölücü örgüt yandaşları himayesinde yapıldığı göz önünde bulundurulursa kaçak sigara işinde Barzani-PKK ikilisinin rantı daha iyi anlaşılacaktır; bunların üzerine gidilmediği dikkate alınır da siyasî irade noksanlığı bütün yönleri ile ortaya konulacaktır. Bugün gelinen noktada Barzani-PKK ikilisi ve bunlardan nemalanan bürokratların birlikteliği sonucunda Tekel Genel Müdürlüğü bölgede önceki yıllara göre yüzde seksenlere varan düşüşle piyasasını kaybetmiş durumdadır. Olayın malî boyutları ise devletin resmi raporlarına yansıyan rakamlara göre 2,5 milyar doları bulmaktadır.

⁵⁵ Hakan Güven, "Kaçak Sigarada Barzani Tekeli", Aksiyon, 2.5.2005

VI.1.3. Barzani ve Şeker Kaçakçılığı

Barzani'nin eskiden beri yaptığı organize işlerden birisi de şeker kaçakçılığıdır. Sınır boylarından katır sırtında çuvallarla ülkemize sokulan şeker kaçakçılığı işini de Barzani ailesi organize etmektedir. Nitekim Irak'ta devlet tarafından subvansiyeye edilen şeker, Barzani ailesince organize edilen şebekeler vasıtasıyla Türkiye'ye sokularak iç piyasaya sürülmektedir. Konu ile ilgili olarak yakın zamanlarda, yılda bir milyon ton civarında şekerin yurdumuza kaçak olarak sokulduğu ve bunun 1,5 milyar dolara tekabül ettiği iddia edilmiştir.⁵⁶ Söz konusu şekerler Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da satışa sunulmaktadır. Bölgede bulunan, çoğu ruhsatsız olan işletmelerde küp şeker haline getirilen şekerler iç piyasaya hakim durumdadır. Son zamanlarda Diyarbakır merkezli bir firmanın şeker sektöründe ön plâna çıktığı gözlenmekte ve bu firmanın bir takım imtiyazlar tanınarak, yüksek miktarda haksız kazançlar elde ettiği iddia edilmektedir. Söz konusu bu firmanın ürünleri ülkemizin büyük marketlerinde satılmakta ve televizyonlarda sık sık reklâmları çıkmaktadır.

Olayın malî boyutlarına gelince; vergi kaybı sebebiyle devletin hazinesinin zararı yanında piyasadaki kaçak şeker yüzünden arazisini ekemeyen köylülerimizin de etkilendiği görülmektedir. Kaçak şeker yüzünden, stoklarda şeker birikmesi nedeniyle 2 milyon dönüm alanda pancar tarımı yapılmıyor. Şeker kaçakçılığının tarımda 1 milyon 600 bin, sanayide 260 bin olmak üzere 1 milyon 860 bin kişilik istihdam kaybına yol açtığı iddia edilmektedir.⁵⁷ Açıkça görüldüğü üzere, Barzani ve PKK yandaşları para kazanırken Türkiye Cumhuriyeti'nin temel direği olan köylümüzün mağdur olmasına maalesef göz yumulmaktadır.

VI.1.4 Barzani ve Çay Kaçakçılığı

Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde çay tüketme alışkanlığında "**kaçak çay**" diye tabir edilen çay, hakim durumdadır. Bu bölgede evlerde, işyerlerinde ve kahvehanelerde kaçak çay tüketilmektedir. Türkiye'ye Irak'ın kuzeyinden giren kaçak çay, Şemdinli üzerinden getirilip civar yerleşim merkezlerinde pakatlendikten sonra iç piyasaya sunulmaktadır. Katır sırtlarında getirilen kaçak çay aynı zamanda, Mersin Serbest Bölgesindeki Barzani yanlısı paravan şirketlerce "**yatay satış**" yöntemi ile de iç piyasaya sunulabilmektedir. Çay-Kur yetkilileri piyasaya yıllık 750 milyon dolarlık kaçak

⁵⁶ Halka ve Olaylara Tercüman, 24.11.2006

⁵⁷ ATO, "**Kaçakçılık Raporu**", 08.10.2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

çay sürüldüğünü iddia etmektedirler. Bu rakamdan hareketle piyasadaki 750 milyonluk bu payın, kaç bin çay üreticisi ailenin mağdur olmasına yol açtığını daha net anlayabiliriz.

Bütün bunlar haricinde pirinç, canlı hayvan, deri içki, elektronik malzeme gibi ürünler Barzani ailesi tarafından organize edilerek Türkiye'ye kaçak yollardan sokulmaktadır.

VI.1.5 Nakliyatçılıkta Barzani Parmağı

Türkiye'den Irak'a yapılan nakliyat işini de Barzani peşmergeleri yönlendiriyor. Türkiye'den Irak'ın içlerine gitmek üzere yola çıkan Türk tırları, Barzani bölgesinden geçmek zorunda. Bu tırlardan peşmergelerce yasal olmayan bir şekilde, araç başına 50 dolar alınmakta. Barzani peşmergeleri, denetimleri dışında ticaret ve nakliye yapan firmaların kamyonlarını yakıyor, şoförlerini kaçırıyor. Bu korku doğal olarak bölgedeki nakliyeciler ile işadamlarını; Barzani'nin peşmergeleri ve Güneydoğu'daki uzantıları ile iş birliğine zorluyor.

Irak'ta öldürülen Türk şoförlerinin bu durumuna son vermek amacıyla önerilen yol ise Türk kamyonlarının Zaho'ya kadar gelip yüklerini burada boşaltarak, burada bir karasal liman oluşturulmasıdır. Zaho'da boşaltılan mallar peşmergelerce oluşturulan nakliyat şirketleri tarafından Irak'ın içlerine taşınacak ve Barzani yandaşları kazançlarına kazanç katacaklardır. Türkiye'de federatif sistemi ve Barzani'yi savunanların başında gelen Şerafettin Elçi'nin oğlu **Renas Elçi**'nin büyük bir nakliyat şirketinin bulunması; ayrıca Diyarbakır'da **Barzani Nakliyat** isimli bir nakliyat firmasının bulunması da ilginçtir.

Barzani Yönetim Bölgesindeki yöneticiler, Irak'a mal gönderecek firmalara mutlaka bir "**Kürt ortak**" bulmalarını şart koşuyor. Bu şartı yerine getirmeyen şirketlerin ise kamyonları yakılıyor, şoförleri kaçırılıyor. Medyada söylenilenin aksine Türk kamyonları direnişçiler tarafından değil; Barzani peşmergelerince yakılıyor.⁵⁸

⁵⁸ Irak'a sefer düzenleyen kamyoncularla yapılan röportaj için bakınız, Tempo, 22-6-2006. Ayrıca "**karasal liman**" teklifi ve Kürt ticaret burjuvazisi oluşturma girişimleri için bakınız, Prof. Dr. Sener Üşümezsoy, www.gencturkhaber.com/yazi.php?id=26

KÜRT LİDERİN AÇIKLAMALARINA TEPKİ BÜYÜYOR...

Barzani tehdidi Ankara'yı gerdi

Barzani'nin "Diyarbakır'a müdahale ederiz" sözlerine ateş püsküren muhalefet, AKP hükümetini Kürt lidere karşı tepkisiz kalmakla suçladı
Milliyet 09/04/2007

Teröre 6 şehit daha
SIRHAKTA Beşler Deresi bölgesinde PKK'lı teröristlere açılan ateş sonucu Jandarma Üzümü Çavuş Mustafa Yagbasan şehit oldu. Kızıllı Dağı'ndaki çatışmada da komando er Şeref Bulut ile köylü korucusu Merin Kaya şehit edildi. Bişgöl'ün Kışık ilçesi karasızda çıkan çatışmada da 3'er terör kurbanı oldu. >> 16'da

Barzani tehditlere devam etti:
'Kürt devleti 10-15 yıl sonra' >> 16'da

Barzani neyin peşinde?
Barzani, tarihin verdiği dersleri göremeyenlerinden bu kadar yolun mu? Değilsen, kime göre neye? Amerika'ya mı? Avrupa'ya mı? Yoksa, mirhâş bir askeri güce eşiği de bir mi göremedik? Semih Kilit >> 16'da

Barzaniciliğin Güneydoğu'da bu kadar etkili hale gelmesinin altında yatan nedenlerin başında, yukarıda ifade ettiğimiz ekonomik faaliyetler gelmektedir. Sadece Irak'ın kuzeyinde değil; diğer bölgelerinde de iş yapmak isteyenler için Barzani'nin yandaşları ile anlaşmak gerekiyor. Güneydoğu kökenli firmalar Süleymaniye, Dohuk ve Erbil'de kurulan ihale büroları aracılığı ile Barzani ailesi ile ilişkiye geçip mevcut pazardan pay kapma

arayışına giriyorlar. Irak'ın kuzeyinde Güneydoğu kökenli müteahhitler ihaleleri kazandıkça, Türkiye'de Barzanicilerin sesleri daha da yükseliyor ve bu oldukça etkili bir propaganda silahına dönüşüyor.

VII. NÜFUZ FAALİYETLERİ

Mesut Barzani Türkiye'ye yönelik çok boyutlu bir nüfuz faaliyeti süreci içinde. Bu faaliyetleri şöyle sıralayabiliriz:

- Türkiye'den giden öğrencileri açtığı üniversitelere sınavsız yerleştirerek, burs vermesi
- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına "**Kürdistan kimliği ve pasaportu**" dağıtması
- Türkiye'de yapılan düğün ve nişanlarda Barzani adına altın takılıp, hediyeler verilmesi
- Türkiye'den yerleşimci kabul etmesi
- Ortak kültür değerleri geliştirmek istemesi
- Türkiye'ye yönelik basın yayın faaliyetlerinde bulunması
- Türkiye Irak sınırına yakın yerlerde oturan aşiretleri kullanması

VII.1 Türkiye'den giden öğrencileri, açtığı üniversitelere sınavsız yerleştirerek, onlara karşılıksız burs vermesi:

Kürt Yönetim Bölgesinde 6 üniversite bulunmakta ve bunlar Dohuk, Hevler, Selahaddin, Süleymaniye, Köysancak ve Kürdistan Üniversitesi adlarını taşımaktadırlar. İçlerinde en donanımlıları, Türkiye'den giden öğrencilerin de tercih ettikleri, Selahaddin ve Süleymaniye Üniversiteleridir. Irak'a komşu ülkelerden öğrenci kabul edilen bu üniversitelere gelen komşu ülke öğrencileri arasında yaklaşık 750 öğrenci ile Türkiye başı çekmektedir. Söz konusu üniversitelerde Irak'ın kuzeyinde, Türkiye'den giden vatandaşlarımız tarafından kurulan **Mahmur Kampı**'ndan da 50 civarında öğrenci öğrenim görmektedir.

Söz konusu üniversitelere 2007 itibarıyla Türkiye'den 600 öğrenci baş vurmuş, bunlardan 160'ı hemen kabul edilmiştir. Kabul edilmeyenlerin alınmama sebebi ise not ortalamalarının tutmaması, eğitim düzeyinin yeterli olmamasıdır. Değilse bu öğrenciler de kabul edilebilirdi; çünkü Barzani herhangi bir sınav yada ücret talep etmemektedir.

Söz konusu üniversitelere Irak'ta iş yapan iş adamları, esnaflar ya da PKK milisleri aracılığı ile kayıt yaptırıldığı gibi merkezi İstanbul'da bulunan **Kürt Kültürünü Araştırma Vakfı**(Kürt-Kav) aracılığı ile de kayıt yaptırılmaktadır. Kürt-Kav, öğrencilere hangi üniversitelere başvurmaları gerektiği, hangi şartları taşımaları gerektiği ve hangi bölümleri yazmaları gerektiği konusunda rehberlik ve danışmanlık hizmeti yürütmektedir.

Yabancı ülkelere gelen öğrenciler için ortalama 200 dolar burs verilmektedir.⁵⁹ Başka bir ülkenin vatandaşı olan öğrencilere burs vermenin en önemli sebebi, gelecek günlerde bu öğrencilerden bir şekilde yararlanmak düşüncesidir. Barzani üniversiteleri gibi Türkiye Cumhuriyeti tarafından tanınmayan üniversiteler burs veriyorsa bunun mutlaka bir amacı olmalıdır. O amaçla burada okuyan öğrencilerin mezun olduktan sonra yaşadıkları bölgelere dönerek, birer Barzani misyoneri olarak çalışmalarıdır.

200 dolar Irak şartları için büyük bir para; çünkü Barzani tarafından hazırlanan öğrenci evlerinde hiç bir ücret vermeden kalınmakta; ayrıca Irak'ta gençlere yönelik merkezlerin azlığı nedeniyle fazla para tüketilmesi de mümkün görülmemektedir. Irak'ın kuzeyine giden öğrenciler, aldıkları paralarının yarısını Türkiye'deki ailelerine göndermektedirler. Bu şekilde aileler; hem bölgedeki Kürt üniversitelerine güven duyuyor hem bu üniversitelerin

⁵⁹ Tempo, "Kürt Üniversitelere Türkiye'den 360 öğrenci", s.36-38, 15.2.2007

reklâmı yapıyor hem de gönüllü olarak Barzani'nin propagandası yapılmış oluyor.

VII.2 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına "Kürdistan kimliği" dağıtması

Kürt yönetim bölgesinde hazırlanan nüfus cüzdanları ve pasaportlar özel kuryeler aracılığı ile Türkiye'ye sokulup, bölgedeki yandaş milislere teslim edilmekte, milisler de bu cüzdan ve pasaportları önceden belirledikleri kişilere dağıtmaktadır.

Kürt yönetim bölgesinde hazırlanan nüfus cüzdanları ve pasaportlar özel kuryeler aracılığı ile Türkiye'ye sokulup, bölgedeki yandaş milislere teslim edilmekte. Milisler de bu cüzdan ve pasaportları önceden belirledikleri kişilere dağıtmaktadır.

Irak'ın kuzeyine, kaçak ticareti yapmak amacıyla giden vatandaşlar, iş yapmak amacıyla giden işadamları ve Barzani ile akraba olan aşiretler en fazla tercih edilenler arasındadır. Sınır yakın bölgelerdeki aşiret önderleri ve korucularla yaptığımız görüşmelerde olay doğrulanmakta, dağıtım gizlilikle yürütüldüğü için herhangi bir rakam telâffuz edilememektedir.

Üst düzey bir PKK yöneticisi bu verilen sözde Kürdistan pasaportu ile Almanya'ya giriş yapmaya çalışmış; fakat Alman makamlarınca kabul edilmeyip geri gönderilmiştir.⁶⁰ Bu olay için uluslar arası boyutunu yansıtmaması bakımından önemlidir. Barzani bu operasyonla birden çok hedef gözetmektedir. **Birinci hedefi,**

Irak'la sınır ticareti yapanlara kendi hâkimiyetini kabul ettirip bu şahısları da sözde Kürdistan kimliği taşı-yarak bölgedeki diğer vatandaşlara karşı daha ayrıcalıklı görünür hale getirmektir.

İkinci hedefi, bölgedeki PKK yandaşlarına yöneliktir. Şöyle ki, dağıttığı bu cüzdan ve pasaportlar sayesinde "bakın PKK yıllarca mücadele etti fakat her hangi bir kazanım elde edemedi, ben Kürdistan devletini kurdum ve sizlere de onun vatandaşlığını sunuyorum" diyerek PKK'ya karşı üstünlük sağlamak istemektedir. Barzani'nin bir **üçüncü hedefi** ise ileride bu vatandaşları sözde Kürdistan devletinin vatandaşı ilân edip, sonraki aşamada ise "bölgede yaşayanların büyük çoğunluğunda Kürdistan kimliği var, Türkiye Cumhuriyeti'nin kimliğini kabul etmiyorlar" diyerek Güneydoğunun bir kısmı ile bütünleşmenin yollarını arayacaktır.

⁶⁰Tempo, "Barzani Türkiye'deki Kürtlere Nüfus Cüzdanı Dağıtıyor", 11.10.2005

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

Nitekim bu hedefin yoklamalarından birisini Şemdinli olayları sırasında denemişlerdir. Yüksekova, Şemdinli ve Hakkari de meydana gelen kalkışma denemeleri sırasında bazı sözde vatandaşlar Türkiye Cumhuriyetinin kimliğini ellerine alıp havaya kaldırarak "biz bu kimliği istemiyoruz" demişlerdir. Bir kısmı basına yansıyan olaylar, bölgede yaşayan güvenilir kaynaklarca da doğrulanmıştır. Bu hedefin birinci aşaması olan "**federatif**" yapının temeli olabilecek çifte vatandaşlık talepleri bizzat Mesud Barzani tarafından MİT müsteşarına iletilmiştir. Mesud Barzani, "özellikle sınırdaki Türkiye ve Irak aşiretleri arasındaki akrabalık ve geliş gidiş sıklığı da dikkate alınarak her iki ülke vatandaşlarına çifte vatandaşlık verilmelidir"⁶¹ diyerek bu hedefi açık açık dile getirmekten kaçınmamıştır.

VII.3 Düşün ve nişanlarda Barzani adına altın takılıp , hediyeler verilmesi

Güneydoğu Anadolu bölgesinde yapılan düşünlerde ve benzeri törenlerde takı takmak, hatır saymak ayrı bir değer atfedilen geleneklerdendir. Bunu çok iyi bilen Barzani yandaşları burada yaşayan vatandaşlarımızın düşünlerine giderek Mesud Barzani adına takılar takmaktadır. Bu olay, TBMM Meclis Araştırma Komisyonu raporuna da yansımıştır.⁶²

VII.4 Türkiye'den Yerleşimcileri Teşvik Etmesi:

Basın yayın organlarının psikolojik operasyonu ile büyük bir ekonomik faaliyet alanı gibi gösterilerek Irak'ın kuzeyini cazip kılma propagandasını kullanan Barzani yandaşları Türkiye'den Irak'ın kuzeyine yerleşmek amacıyla göç organizasyonlarında bulunmaktadırlar. Irak'ın diğer bölgelerinden Kerkük'e Kürt nüfus yerleştiren Barzani yönetimin Türkiye'nin doğu ve güneydoğusundan bazı aileleri de Kerkük'e yerleştirdiği iddia edilmektedir.⁶³ Genellikle Diyarbakır ve Tunceli illerinden ailelerin ağırlıkta olduğu bu göç ile ilgili resmi bir rakam mevcut olmamakla birlikte 1500 civarında Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının yerleştirilmiş olduğu iddia edilmektedir. Göç eden ailelerle ilgili bir başka bilgi de ailelerin Türkiye'de Kürtçülük faaliyetleri nedeniyle fişlenmiş olduklarıdır.

Mahmur Kampı'nda bulunan bazı vatandaşlarımızın da Irak'ın kuzeyindeki Barzani kentlerindeki merkezlere yerleştirildiği; Kerkük'ün de bu

⁶¹ Ahmet Erhan Çelik, "Türkiye Barzani ile Mutabakat Yolunda mı?", Tempo, 2.12.2005

⁶² Güneş, "Barzani Hakkari'de altın dağıtıyor", 13.4.2006

⁶³ Tempo, "Türkiye'deki Kürtler Irak'a yerleştiriliyor", s.31, 20.9.2005

yerleşim merkezleri arasında olduğu istihbarat kayıtlarınca takip edilmektedir.

Barzani'nin Irak'ın kuzeyine yerleşmesini teşvik ettiği Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları arasında terör örgütünden firar ederek ayrılan PKK'lılar da bulunmaktadır. 1999 yılında Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra hayal kırıklığına uğrayarak PKK'dan ayrılan teröristler Barzani ve Talabani'ye ait yerleşim merkezlerine yerleştirilerek, bunlara sözde Kürdistan kimlikleri verilmiştir. Bu teröristlerin bazıları peşmerge güçlerine katılırken, bazıları da Dohuk, Zaho, Erbil ve Süleymaniye gibi şehirlerde bir iş sahibi olarak yaşamlarını sürdürmektedirler

Barzani'nin Irak'ın kuzeyine yerleşmesini teşvik ettiği Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları arasında terör örgütünden firar ederek ayrılan PKK'lılar da bulunmaktadır.

Irak'ta iş yapan firmalarca Erbil'de kurulan İşadamları Derneği'nin rakamlarına göre 13.780 Türk vatandaşı Irak'ta ikamet için izin almış durumda.⁶⁴ Bunlardan bazılarının kimlik verilerek Irak'a daimi olarak yerleşmeleri sağlanmıştır. Barzaniciler burada çalışan işçiler ve onların Türkiye'deki aileleri kanalıyla Türkiye'ye yönelik olarak nüfuz faaliyetlerinde bulunmaktadır.

VII.4 Ortak Kültür Değerleri Geliştirmek İstemesi

Barzaniciliğin Türkiye'ye yönelik pan-Kürdist faaliyetlerinin ana hedeflerinden birisini de ortak kültür değerlerini geliştirmek ve yaygınlaştırmak oluşturmaktır. Türkiye'deki Kürtçü camia tarafından sevilen ve değer kabul edilen kişiler Irak'ın kuzeyinde de ön plâna çıkarılmak istenmektedir. **Yılmaz Güney**'in büstünün Kürt büyüklerinin büstlerinin sergilendiği bir mekânda bulunması ve “**Yaşar Kemal** ve Yılmaz Güney sizin olduğu kadar da bizindir”⁶⁵ şeklindeki yorumlarının yapılması da bu yönde yürütülen çalışmaların ürünüdür.

Erbil'de 500 evlik bir toplu konut arazisine 'kadın ve çocuk eğitimi kampı' kurulacak Türkiye'den de kadınların çocukları ile buraya gelerek evlerde misafir edilmesi düşüncesi de, eğer hayata geçirilirse, son derece tehlikeli bir operasyon yürütülmüş olacaktır. I-KDP'nin MKYK'sında görevli ve Kürt parlamentosunun bir üyesi olan **Şirin Amedi**'nin ifadeleri gerçekten çok ilginç. Buna göre; “Türkiye'den kadınlar çocukları ile birlikte gelecekler,

⁶⁴ Tempo, 22.2.2007

⁶⁵ Ece Temelkuran, “**Adı konmamış şantiye devlet**”, Milliyet, 11.2.3006-12.2.2006

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

bu evlerde misafir edilecekler. Kadınlar ve çocuklar bu merkezlerde Iraklı Kürt kadınlarla birlikte kalacaklar ve böylece Iraklı Kürt kadınlarla Türkiyeli Kürt kadınlar arasında kültür alışverişi yaşanacaktır. Söz konusu merkezdeki eğitimler de 6 ay olacaktır. Bir başka ilginç proje ise “**anne çocuk değişimi programı**”. Bu projeye göre Türkiye'den Kürt kadınlar ve çocuklar Irak'a gidecek ; Irak'taki Kürt kadınlar ve çocuklar Türkiye'ye gelecekler.⁶⁶

Bütün bunlar aşiret ağası diye küçümsenen Barzani'nin başının altından çıkmakta. Binlerce yıllık devlet geleneği olan Türkiye Cumhuriyeti ise beceriksiz idareciler yüzünden bütün bu olan biteni sadece seyretmekle yetinmekte. Eğer söz konusu projeler hayata geçirilirse ülkemizin doğu ve güneydoğusunun Barzani'den sorulur hale gelmesi kaçınılmaz olacaktır.

VII.5 Türkiye'ye yönelik yıkıcı basın-yayın faaliyetleri

Barzanici akımın Türkiye'ye yönelik bu faaliyetlerinin en önemli ayağını **Kürdistan TV** teşkil etmektedir. 1990'lı yılların başında PKK'nın yayın organı olan **Med TV**'ye alternatif olması bakımından Türkiye'nin de katkıları ile faaliyete konulan **Kürdistan TV**; bugün maalesef PKK elebaşlarının da yayına çıktığı, PKK ile ilgili özel programların yapıldığı bir yayın organı haline almıştır. Pan-Kürdist bir yayın politikası izleyen bu televizyon kanalı doğu ve güneydoğu illerinde yoğunluklu bir izleyici ağına sahiptir.

Terörle Mücadele Yüksek Kurulu'nda alınan kararlar doğrultusunda Güneydoğu Anadolu'nun bazı illerinde PKK'nın yayın organı olan **Roj TV**'ye yönelik olarak frekans bozucu yayınların yapılması sonucu bu kanal izlenmez hale gelirken, yerine Barzani yanlısı Kürdistan TV izlenir hale gelmiştir. Kürdistan TV'nin Diyarbakır'da bir temsilciliği de bulunmakta ve diğer yayın organları gibi haber alma faaliyetlerinde bulunmaktadır. Kürdistan TV'nin ayrıca Internet üzerinden yayın yapan sitesinde Türkçe bölümü de bulunmaktadır.

Barzani'nin ayrıca **Zagros TV** adlı televizyonu da uydu üzerinden yayın yapmakta ve Türkiye'den izlenebilmektedir. **Zagros Radyo** adıyla yayın yapmakta olan radyo da sınıra yakın yerleşim merkezlerinde dinlenebilmektedir. Barzanici akımın sanal ortamda da bir hayli yayın organı bulunmaktadır. I-KDP'nin resmi haber ajansı (**PNA**)'nın Internet sitesinde Türkçe bölümü de bulunmaktadır. Böylelikle Barzani bölgesi ile ilgili gelişmeler bu site aracılığı ile Türkiye'den anında takip edilebilmektedir. Irak'ın kuzeyinde temsilci bulundurmayan Türk basını da zaman zaman bu sitedeki haberleri

⁶⁶ Ece Temelkuran, “**Adı konmamış şantiye devlet**”, 15.2.2006

Türk kamuoyuna duyurmaktadır.

Türkiye kökenli Kürtler tarafından yönetilen **kerkuk-kurdistan.com** adlı site de tamamen Barzani yanlısı bir tutum izleyerek Türkiye karşıtı yayınlar yapmaktadır. Yine,12 Eylül öncesi Türkiye'de etkili olan Kürtçü gruplardan biri tarafından hazırlanan **peyamaazadi.com** adlı site de Barzani yanlısı Pan-Kürdist yayınlar yapmaktadır. Bunlar ve benzeri diğer siteler tamamen ırkçı bir söylem kullanarak Türkiye'deki PKK'lı Kürtleri kendi taraflarına, nüfuz sahalarına çekmeyi amaçlamaktadırlar.

1990'lı yılların başında PKK'nın yayın organı olan **Med TV**'ye alternatif olması bakımından Türkiye'nin de katkıları ile faaliyete konulan **Kürdistan TV**; bugün maalesef PKK elebaşlarının da yayına çıktığı, PKK ile ilgili özel programların yapıldığı bir yayın organı halini almıştır. Pan-Kürdist bir yayın politikası izleyen bu televizyon kanalı doğu ve güneydoğu illerinde yoğunluklu bir izleyici ağına sahiptir.

Barzani ile anlaşarak Türkiye'ye yönelik faaliyetlerde bulunan **PSK, Rızgari, Özgürlük Yolu** gibi bölücü-Kürtçü fraksiyonların yayın organları da Barzani propagandası yapmaktadır. Kemal Burkay grubuna ait **Dema-Nu** adlı haftalık gazete her sayısında Barzani yanlısı haber ve yorumlar yapmakta,bu yolla Barzani'nin gözüne girmeyi amaçlamaktadır. Çünkü söz konusu grubun Irak'ın kuzeyinde önemli iş bağlantıları bulunmaktadır.

İmralı'da **Öcalan**'ın avukatlığını da yapan ancak daha sonra Öcalan ile yollarını ayıran Avukat **Ahmet Zeki Okçuoğlu** tarafından süreli olarak yayınlanmakta olan **Serbesti Dergisi** de sık sık Barzani yanlısı haber,yorum ve röportajlara yer vermektedir. Yine aynı grup tarafından kurulan **Doz Yayınları** da Barzani yanlısı kitaplar yayınlamaktadır. **Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani** adlı iki ciltlik kitabın da bulunduğu birçok kitabı yayımlayan Doz Yayınevi bir ara Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi'nin açtığı kitap fuarına alınmaması ile günde gelmiş fakat daha sonra yapılan girişimler sonucu sorun aşılmıştır.

Mesut Barzani tarafından yazılan "Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani" isimli iki ciltlik kitap,ilk başlarda 56YTL'den piyasaya sürülmüş fakat kitabın fiyatı daha sonra bill-boardlara asılan ilânlarla duyurulan kampanya sonucunda 13YTL'ye indirilmiş nihayetinde de Barzanici oluşumlarca Güneydoğu'da ücretsiz olarak dağıtılmıştır.

VII.6 Türkiye-İrak Sınırına Yakın Yerlerdeki Aşiretleri Kullanması

Bugünkü Türkiye-İrak sınırı Cumhuriyet döneminde belirlenmiş daha önceki dönemde tamamı Osmanlı devletinin sınırları içerisinde olan sınırlar **1926 Ankara Anlaşması** ile bugünkü halini almıştır. Bundan dolayıdır ki birçok aşiretin bir kısmı Türkiye'de iken diğer kısmını da Irak'ta kalmıştır. Türkiye-İrak sınırının her iki tarafında da akrabalık bağları bulunan aşiretler arasında Şemdinli'den itibaren Suriye sınırına kadar sınır boyunca uzanan **Şemzinan, Gerdi, Herki, Dostki, Oramar, Ertuşi, Goyan, Teyyanı Reşit, Teyyanı Kervan** ve **Herikan** aşiretleri bulunmaktadır.

Feodal ilişkiler Ortadoğu'da geçmişten beri ön plânda tutulan bağların başında gelmektedir. Günlük hayatta, bireylerin devletle ilişkilerinde genellikle aşiret mensubiyeti belirleyici unsur olmaktadır. Bu yüzden ki Mesud Barzani, Irak'ın kuzeyinde oluşturulan Kürt Yönetim Bölgesinde önemli görevleri hep **Barzani** aşireti, **Zibari** aşireti ve **Talabani** aşireti mensuplarına vermektedir.

M. Barzani Türkiye-İrak sınırı boyunca yerleşmiş aşiretleri hem akrabalık bağları ile hem de sınır ticareti ilişkileri nedeniyle Türkiye'ye karşı kullanmaktadır. Türkiye ve Irak'ta akrabaları bulunan **Gerdi** ve **Herki** aşiretleri aynı zamanda Barzani aşireti konfederasyonunun birer üyesi olarak kabul edilmektedir.⁶⁷ Diğer aşiretler de eskiden beri sınır ötesindeki akrabaları ile yakın ilişki içerisindeydiler, bu ilişki sınırdan kaçak ticareti yapılmasına imkân ve zemin hazırlamaktadır.

Bu aşiretlerden sayıca çok olan ve buldukları konum bakımından stratejik öneme sahip olanları ana hatları ile inceleyerek bölge üzerinde yapılan ve yapılması plânlanan çalışmalara dair bir projeksiyon sunmamız gerekmektedir. Şöyle ki burada bulunan söz konusu aşiretlerin alacakları tavır

⁶⁷ Mesud Barzani, "Kürt Ulusal Özgürlük Hareketi ve Barzani", s.24

bölge üzerindeki hesaplarda belirleyici unsur olacaktır.

Şemzinan Aşireti:

Cumhuriyetin ilk yıllarında 1925 ve 1927 de iki defa isyan eden aşiret, daha sonraları kaçakçılık anlaşmazlığı yüzünden Barzani'ye düşmen olmuştursa da son yıllarda yükselen

Barzani akımının etkisi ile kırgınlıklar bir kenara bırakılmış görünmektedir. Aşiret Şemdinli'nin sınıra en yakın olun köylerinde yaşamakta. Sınırın Irak tarafında pek akrabaları bulunmamaktadır.

Gerdi Aşireti: Geçmişte Barzani aşireti konfederasyonu içerisinde gösterilen aşiret mensupları Şemdinli ve Beytüşebab ilçelerinde yaşarlar. Aşiretin sınırın Irak yakasında çok sayıda akrabası bulunmaktadır. Barzani ile araları zaman zaman kaçakçılık ve hayvancılık yüzünden açılmaktadır. Ne var ki, kaçakçılık önemli miktarda kar getirdiğinden dolayı bir kısım aşiret üyesi sık sık sınırın öteki yakasına geçmektedir. Gerdi aşiretinin Türkiye sınırları içerisinde yaşayan üyelerinin tamamına yakını devletin yanında yer alarak korucu olmuşlar ve PKK'ya karşı mücadele etmektedirler.

Herki Aşireti: Şemdinli'nin büyük çoğunluğunu oluşturan Herki aşireti de geçmişte Barzani aşireti konfederasyonu içerisinde kabul edilmekteydi. Anadolu'nun birçok yerleşim merkezinde Herki adıyla yerleşim merkezi bulunmaktadır. Bu, aslında Herki aşiretinin göçebe **Türkmen** aşiretlerinden birisi olduğunun kanıtıdır; ama aşiret üyeleri bugün Kürtçe konuşmaktadır. Şemdinli, Silopi ve Cizre'de yaşayanlar aşiret üyelerinin çok küçük bir kısmını teşkil etmektedir. Herki aşireti Irak'ın kuzeyinde yaşamakta olan aşiretlerin en büyüklerinden birisidir ve ayrıca İran'da da aşiret üyeleri yaşamaktadır. Herki aşireti mensupları **Hamidiye** alaylarında önemli görevler üstlenmişlerdir. Bugün de aşiret üyelerinin çoğunluğu koruculuk yapmaktadır ve aşiret köylerinin çoğunluğu korucu köyleridir.

Goyan aşireti: Aşiret üyeleri, Uludere ilçesinin çoğunluğu Irak sınırına yakın 3 belde ve 13 köyünde oturmaktadır. Beytüşşebab ve Şemdinli'de de aşiret mensupları bulunmaktadır. Aşiretin Irak'ta yaşayan mensuplarının bir kısmı 1970'li yıllarda Barzani ile araları açılınca, Irak'tan Türkiye'ye kaçmak zorunda kalmışlardır. Bugün aşirete bağlı köylerin tamamına yakını korucu

köyleridir. Geçmişte PKK ile girilen mücadelede devletin yanında çatışan aşiretin bazı köyleri (Taşdelen) PKK'lı teröristler tarafından yakılarak çok sayıda kadın ve çocuğu katledildi.

Aşiret ile ilgili bir başka ayrıntı da, Irak'ın kuzeyinde bulunan **Mahmur Kampı**'nda yaşamakta olan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının büyük çoğunluğunu bu aşiret mensupları olmasındır. 1990'lı yıllarda sınıra yakın bir mevkide bulunan aşiretin üyelerinin yaşamakta olduğu **Hilâl** kasabasının tamamına yakını örgütün baskıları sonucu Irak'a yerleşmiştir. Aşiret daha sonra bugün oturmakta oldukları Mahmur Kampına taşınmıştır. Kamp bir süre sonra PKK'nın merkezi haline gelmiştir ve bugün de PKK'nın etkisinde bulunmaktadır.

PKK, kültürel olarak Irak'ın kuzeyinde yaşayan Kürtlere çok benzeyen **Goyan** aşiretini burada kendi ideolojik etkisini yaymak amacıyla kullanmaktadır. Söz konusu aşiret Barzani ve Talabani etkisinden uzak bulunmaktadır.⁶⁸ Mahmur Kampında yaşayan 12-15 yaşları arasındaki vatandaşımızın eli silah tutmamış, teröre bulaşmamış olan kısmının PKK'nın güdümünden çıkarılıp Türkiye sınırları içerisinde gözetim altında rehabilite edilerek topluma kazandırılması projesi üzerinde düşünölmeye değer bir projedir. Çünkü son gelen haberlere göre, Barzani yönetimi bu kampta yaşamakta olanların bir kısmını Kerkük'e yerleştirmeyi plânlamaktadır.

Dostki aşireti: Yüksekova civarında yerleşik bulunan aşiretin büyük bir bölümü Irak'ın kuzeyinde yaşamaktadır. Şemdinli olaylarında adından çokça bahsedilen CHP Hakkari milletvekili **Esat Canan** da Dostki aşireti mensubudur.

LEJYONER KÜRTLER

Kuzey Irak'ın kontrolü, ABD subaylarının eğittiği Peşmerge Kontrgerilla Örgütü'ne emanet edildi.

Özel seçilen 5 bin peşmergeye 1.000-1.500 dolar maaş bağlandı

⁶⁸Yalçın Koçak, <http://internetajans.com/item-print.asp?id=28599>

VIII. DİNİ FAALİYETLERİ

Din eskiden beri nüfuz yaymada önemli bir unsur olarak süregelmiştir. Nüfuz yayma bazen misyonerlik, bazen bir mezhep veya tarikatın propagandası, bazen de tahrif edilmiş din, tarikat ya da mezhep olarak karşımıza çıkabilir. Bu tür operasyonlar etkili ve de ucuza mal olması bakımından sık başvurulan operasyonlardandır. Mesut Barzani de gündeme getirmemekle birlikte

el altından ailesinin mensubu olduğu **Halidi Nakşibendiliği** vasıtasıyla Irak'a komşu ülkelere, özellikle Türkiye'ye yönelik faaliyetlerde bulunmaktadır.

Halidi Nakşibendiliği temelleri Irak'lı bir Kürt olan **Mevlana Halidi Nakşibendi** tarafından atılan sünni bir tarikatır. Uzun süre Hindistan'da eğitim gördükten sonra 1810'lu yıllarda İran üzerinden Irak'a gelen Mevlana Halid karizmatik kişiliğinin de avantajı ile kısa sürede altmışın üzerinde halife atayarak bölgede oldukça etkili bir şeyh haline geldi.

Barzani aşiretinin Halidi Nakşibendiliği ile tanışması ise **Şeyh 1. Abdusselâm** dönemine rastlar. Daha önce yine aynı aşiretten **Şeyh Tacettin** zamanında Barzan'da müritlerin bir araya gelmesi için bir tekke mevcuttur. Barzani aşireti Mevlana Halid'in Şeyh Abdulselâm'ı halife olarak atmasıyla Nakşibendi geleneğinin bir halkası haline geldi.⁶⁹ Aşiretin Halidi Nakşibendiliğinin halifeliğini kazanması bölgedeki nüfuzunu daha da artırarak sonraki yıllarda Kürtçü hareketle anahtar rol oynamalarının yolunu açtı. Bundan sonraki yıllarda bölgede meydana gelen her türlü hareketlilikte Barzan aşireti bir şekilde mutlaka bulunmuştur.

Halidi Nakşibendiliği'nin Doğu Anadoludaki temsilcilerinden olan **Şeyh Said**'in 1925'te Türkiye Cumhuriyetine karşı isyanında da Barzani izlerini görmek mümkündür. Şeyh Said isyan etmezden evvel Muş civarında Molla Mustafa Barzani ve Nebrili Seyyid Abdulkadir ile bir araya gelerek

⁶⁹ Mesud Barzani ,age,cilt I ,s.23 / ayrıca Martin van Bruinessen, "Ağa Şeyh Devlet" ve "Kürdistan Üzerine Yazılar" adlı kitaplarında konu ile ilgili ayrıntılar mevcuttur.

Barzani'yi destekleyen Serbesti Dergisi'nin internet sitesinden bir görüntü.

durum değerlendirmesi yapmıştır.⁷⁰ Halidiye Nakşibendiliği'nin temsilcileri benzer şekilde bir araya gelerek irtibatlarını sürekli devam ettirmişlerdir.

Mevlana Halid'in şeyh gibi davranabilme yetkisi verdiği halifelerin çoğu şeyh ailelerinden değildi, böyle olunca da eski şeyh ailelerinin bölgede kurmuş olduğu tekel kırılmış yerini **Halidî** ekol almıştır. Şeyh Halid'in Nakşibendi tarikatına getirdiği yeni yorum da onun karizmasının artmasında etkili bir rol oynamıştır. O dönemde Nakşibendilik geleneğinde Nakşibendi tarikatının en önemli unsuru olan, rabıta halifelerle yapılırdı. Mevlana Halid rabıtanın direk kendisi ile yapılması geleneğini getirerek tarikat üzerindeki etkinliğini daha da arttırmıştır. Şeyh Halid'in halifeleri yeri geldiğinde birçok yerde kendi halifelerini atadılar ve böylece Erzurum'dan Süleymaniye'ye kadar olan yerlerde **Halidi Nakşibendi** ağı örülmüş oldu.

Milliyetçi bir karakter taşıyan ilk Kürt isyanı sayılan şeyh **Ubeydullah Nehri İsyanı** da bu Nakşibendi ağının halifelerinden olan Ubeydullah

⁷⁰ Mesud Barzani, "a.g.e.", Cilt I, s.27

Ali Aydın Akbaş

DEHAP'lılardan Kerkük çıkışı

Milliyet 03/03/2005

DEHAP, Türkmenler ve
Arapların da yaşadığı
Kerkük için, "Kürt şehri
olarak görülmeli" dedi

'Çelişki yaratılmak isteniyor'

DEHAP Genel Merkezi'nde 28 Şubat'ta gerçekleştirilen II Başkanlar Toplantısı'nın sonuç bildirgesi dün açıklandı. Kürtlerle birlikte Türkmenler ve Arapların da yaşadığı Kerkük için bildirmede, "AKP'nin Kürt - Türkmen çelişki yaratmak istediği Kerkük, bir Kürt şehri olarak görülmeli" denildi.

Bakırhan: Avrupa'daydım

DEHAP Genel Başkanı Bakırhan ise açıklamanın yapıldığı saatlerde Avrupa'da olduğunu belirterek, "Değerlendirmeler, Irak'taki seçim sonuçlarına yöneliktir" dedi. Bildirmede ayrıca, "Türkiye'deki anti Amerikanlık suni bir tartışmadır. ABD'yi Kongra-Gel'e karşı harekâta yöneltme amaçlıdır" iddiası da yer aldı. >>>19td

Nehri tarafından çıkarılmıştır. Ubeydullah Nehri'nin isyanını izleyen yıllarda henüz yeni başlamakta olan hareketlere liderlik edenler esas olarak şeyhlerdi. Gerçekten de 19.yy'ın ikinci yarısından sonra tarikat şeyhleri en önemli politik liderler oldular.⁷¹

Nakşibendi şeyhlerinin bu kadar etkili olmasında şüphesiz **II.Mahmut** döneminde başlayan "**merkezileştirme**" çalışmaları çerçevesinde bölgede bulunan feodal Kürt beylerinin nüfuzlarının azaltılması ve etkisizleştirilmesi önemli bir rol oynamıştır. Merkezileştirme çalışmaları neticesinde Osmanlı merkezi idaresi tarafından atanan yöneticilerin halkı idare etmede yetersiz kalmaları sonucunda doğan otorite boşluğu Halidi Nakşibendiliğin halifeleri tarafından doldurulmuştur. Böylece bu şeyhler dini otoritelerinin yanına birde siyasî otorite ekleyerek Kürt milliyetçisi örgütlerinin çekim merkezi halini aldılar.

Molla Mustafa Barzani, üyesi olduğu Halidi Nakşibendiliği ağı sayesinde Irak'a komşu olan ülkelerdeki geniş kitlelerde büyük bir nüfuz ve sempatiye sahip olmuştur. Nakşibendi ağı olmasaydı onca savaşçıya harekete geçiremeyecekti; bu insanlar onun kurtarıcı bir kişi olduğuna inanmayacak, bu kadar fanatikçe savaşmayacak ve ona bağlı olmayacaklardı.⁷²

1960'ların sonu ve 1970'lerin başında Kürt milliyetçiliğinin bir kitle hareketi haline gelmesinin nedeni, Kürtçülerin Kürt milliyetçiliği fikrini soyut olarak vurgulayan propagandalarının bir sonucu değildir.;asıl neden Irak'ta

⁷¹ Martin van Bruinessen, "Kürdistan Üzerine Yazılar", s.35

⁷² Martin van Bruinessen, "Ağa, Şeyh, Devlet", s.313

Türkiye'de Barzanici Hareket (1965-2007)

ve Irak'ın komşu ülkelerinin her köşesinde efsanevî kahramanlık hikâyeleri anlatılan, türkölere konu olan Molla Mustafa Barzani'nin kazandığı politik ve askeri başarısıdır.

Bugün oğul Mesut Barzani de babasından kalan bu mirası çok profesyonelce kullanmaktadır. Türkiye'de Doğu ve Güneydoğu'da dindar Kürtlerin çevrelerinde Barzani'nin mutlak bir saygınlığı vardır. Bu saygınlıkta Halidi Nakşibendiliği ekolünün etkisi oldukça fazladır. Türkiye'de Halidi Nakşibendiliği'nin kollarına mensup Kürtçüler sürekli Barzani'nin bu özelliğine vurgu yaparak onun propagandasını pompalamaktadır. Söz konusu tarikatın bazı önde gelenlerinin kurdukları yada aracı oldukları şirketlere Irak'ın kuzeyinde iş vererek bu ilişkiyi daha kalıcı hale getirmenin alt yapısını hazırlamaktadır.

ABD'nin Saddam rejimini devirmesinden sonra Irak'ın kuzeyindeki oluşumun başına geçen Barzani'yi tebrik amacıyla, Türkiye'den bir çok tarikat bağlantılı ziyaretçi akını olmuştur. Palu Nakşibendi şeyhlerinden Şeyh Sait'in torunu HAK-PAR eski genel başkanı **Abdumelik Fırat** başkanlığında bazı aşiret ve tarikat liderlerinden oluşan heyet Erbil'e hayırlı olsun ziyaretine gitti. Haberlere göre Barzani, Abdumelik Fırat'ı dedesi Şeyh Sait'in resminin asılı olduğu bir salonda ağırlayarak Fırat'ın dedesine itibar ve iltifatlar etmiştir.⁷³

Bir dönem bakanlık da yapmış ve Diyarbakır'da nüfuzlu bir Şeyh ailesine mensup **Salim Ensarioğlu** da bir röportajında "Güneydoğu'da Barzani'nin etkinlik kazanmasından rahatsızlık duymuyorum..Barzani de benim gibi feodal bir aileden geliyor. Dini ön plânda tutuyor. Şeyh ailesinden geliyor. Görüştüğümüzde "ben de şeyhim" diyorum..Türkiye'ye geldiğinde görüşüyoruz. Bazen de aracılarla haberleşiyoruz"⁷⁴ diyerek Barzani'ye bakışını ortaya koyuyor.

İki dostun Beyaz Saray'da el sıkışması.

⁷³ Tempo, 23.8.2005

⁷⁴ Fikret Akfırat, Aydınlık, s.5, 3.12.2006

Ali Aydın Akbaş

M. Barzani Türkiye'nin Kerkük konusunda atacağı muhtemel adımların önüne geçebilmek için Irak'ın kuzeyindeki imamları devreye sokmuştur. Bölgedeki bütün camilerde Türkiye karşıtı vaazlar verilmekte ve halk Türkiye'ye karşı kışkırtılmaktadır. Ayrıca Irak'taki tarikat liderlerini de Türkiye'deki tarikat önderleri ile daha sıkı işbirliğine yöneltmektedir.

SONUÇ

Barzan klanının mensuplarının 19. yüzyılın sonlarından itibaren peşinde koştuğu bir rüyayı gerçekleştirmeye en fazla yaklaşmış olan Mesud Barzani'dir. Bu büyük rüya, aşamalı olarak, önce Irak'ta federal devlet çerçevesinde federe Kürdistan, sonra Irak'ın parçalanması ile Irak'ın kuzeyinde bağımsız Kürdistan, ve nihayet, Türkiye, Suriye ve İran'ın parçalanması ile doğması hedeflenen **Büyük Kürdistan**'dır.

Bu rüya, M. Barzani gizli gördüğü ve kimse ile paylaşmadığı bir rüya değildir. Aksine M. Barzani rüyasını herkesle paylaşmaktadır. Türkiye'ye yönelik yayın yapan Barzanici bir sitede M. Barzani ile yapılan bir röportajın giriş cümleleri bu rüyayı şöyle anlatmaktadır: “..Acaba Kürtler sadece Kürdistan'ın güneyiyle ve Irak'ın ortaklığıyla yetinecekler mi? Hayır! O nedenle Kürdistan Başkanı Mesud Barzani, daha şimdiden başlayarak bağımsız Kürt devletinden söz ediyor. Mesud Barzani, Bağdat'daki mevki ve makamları kendine haram etmiş. O sadece Kürt halkına hizmet etmek için çalışacağını söylüyor. Bu hizmeti de, yalnız Kürdistan'ın güneyi için olmayacaktır.”

Mesud Barzani'nin rüyası Kürdistan'ın güneyinden daha büyüktür. Mesud Barzani gibi bir lidere Kürdistan'ın güney kenarı dar geliyor. Onun bakış ufku geniştir. Onun büyük bir ülkeye ihtiyacı var. **Sere Reş** (Kürdistan Başkanlık Sarayı)'ten Kürdistan'ın dört parçasını kapsayan büyük Kürdistan gece gündüz onun hayallerini süslüyor. O, büyük Kürdistan'ın hesabını yapıyor.

Mesud Barzani'nin rüyası Türklerin, Arapların ve Farsların kâbusudur. Barzani daha şimdiden kendi rüyasından söz ediyor ki, Türkler, Araplar ve Farslar onun rüyasına alışsınlar. Eline fırsat geçtiği ve dünya konjonktürü uygun olduğu an, o rüyasının gerçekleştirilmesini talep edecek...”⁷⁵

Barzani'yi gördüğü bu rüyadan uyandıracak iradenin mevcut olmaması O'nun daha da ileri giderek Türkiye'ye kafa tutmasının önünü açıyor. 21. YÜZYIL

⁷⁵ <http://www.kerkuk-kurdistan.com/hevpeyvinek.asp?ser=3&cep=4&nnimre=4449>